Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 55 ◆ Четвер, 21 березня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

Зробити народ кочовим — неважко.

Важко — потім.

Хоч у людині й закладено потяг до мандрів, він ніколи не переважить потягу до домівки й землі, на якій стоїть той дім.

Якось було зроблено чудову й світлу експериментальну квартиру із скла. Жити там виявилося неможливо — душа вимагає затишку й відпочинку від своїх доріг.

Їхні мандри почалися ще 1986 року...

У цьому номері публікується давно очікуваний тисячами людей Закон про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок чорнобильської катастрофи, а також добірка матеріалів про те, як живеться кочовикам Чорнобиля.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

«Ми спираємось на волю народу»

Такими словами Голова Верховної Ради Української РСР Л. Кравчук охарактеризував стрижневий напрям діяльності Верховної Ради республіки на зовнішньополітичній арені. Звертаючись учора до високого гостя — міністра закордонних справ і у справах Співдружності Великобританії Р. Херда, який перебуває з візитом у Києві, Л. Кравчук підкреслив, що протягом останнього часу Україна виступила з важливими зовнішньополітичними документами, зокрема Заявами з приводу подій у Перcидській затоці, об'єднання Німеччини, в яких виклала свою суверенну точку зору на міжнародні проблеми. Голова Верховної Ради УРСР підкреслив, що позиція нашої республіки щодо згаданих питань збігається з точкою зору багатьох інших держав — членів ООН, зокрема Великобританії. Ми сподіваємося, сказав Л. Кравчук, що уряд Великобританії розумітиме прагнення республіки зайняти чільне місце у загальноєвропейському процесі і сприятиме Україні у досягненні цієї мети. Ми глибоко вдячні народові Великобританії за допомогу у зв'язку з трагедією Чорнобиля.

(Закінчення на 2-й стор.).

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Олександр БІЛИК заступник головного редактора

Анатолій ГОРЛОВ заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ член-кореспондент АН УРСР

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ

Леонід САМОЙЛЕНКО заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Віталій СУДДЯ відповідальний секретар

◆

Засновник — Верховна Рада Української РСР.

◆

Адреса редакції: УРСР, 252047 Київ-47, вул. Нестерова, 4

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Думки авторів публікацій у «Голосі України» не завжди збігаються з точкою зору редакції.

Індекс 60955. Тираж 166.300. Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

◆

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок — на 8 сторінках, середу, четвер, п'ятницю та суботу — на 16 сторінках.

«Ми спираємось на волю народу»

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

Голова Верховної Ради УРСР наголосив на тому факті, що в результаті референдуму український парламент дістав конституційне право спиратися у своїй зовнішньополітичній діяльності на Декларацію про державний суверенітет України. Адже, проголосувавши «за» республіканський бюлетень, переважна більшість народу України дала «добро» на проведення суверенної політики, прийняття Верховною Радою республіки відповідних правових, політичних та економічних актів.

Підсумки референдуму, на думку Л. Кравчука, показали, що народ України виступає за новий Союзний договір, який далеко не в усьому збігатиметься з опублікованим проектом. Верховна Рада республіки створює спеціальну комісію з цього питання, яка у своїй роботі акумулюватиме думки народу, позиції депутатів нашого парламенту і втілюватиме їх у документі, який вироблятиме.

Відповідаючи на запитання Р. Херда щодо результатів референдуму в різних регіонах республіки і, відповідно, про ставлення їх жителів до проблеми суверенітету, Л. Кравчук відзначив, що «за» республіканський бюлетень проголосували мешканці навіть тих регіонів, де немає жодної української школи (оскільки їх населення не є україномовним). Цей факт є наочним свідченням консолідації народу України, який прагне суверенітету, йде до ринкової економіки, вирішує питання міжнаціональних відносин зважено і спокійно.

Р. Херд поставив Л. Кравчуку ще кілька запитань щодо різних аспектів життя республіки, заявив, що він «наблизився до ідеї відкриття у Києві Генерального консульства Великобританії», подякував за гостинність.

У бесіді взяли участь перший заступник Голови Верховної Ради УРСР І. Плющ, Голова Комісії Верховної Ради УРСР у міжнародних справах Д. Павличко, керівник Секретаріату Верховної Ради УРСР М. Хоменко, міністр закордонних справ республіки А. Зленко, а також посол Великобританії в СРСР Р. Брейтвейт, інші особи, які супроводять Р. Херда в його візиті на Україну.

Володимир САВЦОВ,
редактор міжнародного відділу «Голосу України».

Парламентська хроніка

Вперед—на Захід?

Вечірнє засідання 19 березня.

Обговорення проекту Закону Української РСР «Про зовнішньоекономічну діяльність» на вечірньому засіданні проходило досить-таки спокійно. І ліві, і праві, і радикали, і помірковані, звичайно, розуміють, що замкнутість економічного простору, відсутність широких міжнародних зв'язків відкине Україну назад у її економічному розвитку, а народ республіки приведе до ще більшого зубожіння. Відчуженість України від світового ринку — це перешкода на шляху науково-технічної революції.

Причому, економічний простір, обмежений кордонами СРСР, нам тіснуватий. Що з того, що жителі України живуть, можливо, краще за жителів деяких інших республік країни? Все одно це дуже далеко від рівня світових стандартів. А жити краще кому не хочеться?

На жаль, Україна сьогодні досить слабо інтегрована у світову економічну систему. Якщо говорити мовою цифр, то її питома вага у світовому експорті ледве сягає за півпроцента. Для порівняння цей показник у Франції, потенціал якої можна порівняти з потенціалом України,— за шість процентів. Отакий ми суб'єкт міжнародних економічних відносин — країна, член ООН.

Треба сказати, що у багатьох республіках темпи створення власної зовнішньоекономічної інфраструктури вищі, ніж у нас. Відповідні закони у першому читанні прийнято у Росії, Білорусії, Казахстані. Наприклад, Національний банк Естонії має право проводити валютні операції, переводити валюту за кордон. У Росії створено Міністерство зовнішньоекономічних зв'язків, яке от-от почне видавати ліцензії на ввезення і вивезення продукції. А Зовнішторгбанк Росії незабаром відкриє свої рахунки за кордоном. Одне слово — відстаємо. Хоч як прикро.

Але як діють прийняті закони? Ніяк. Бо і на Україні, і в інших союзних республіках зовнішньоекономічна діяльність регулюється Указами Президента СРСР і постановами Ради Міністрів СРСР.

Узяти хоча б одну з останніх постанов союзного уряду від 10 січня цього року «Про встановлення на 1991 рік ставок податку на експорт та імпорт у зовнішньоторговельних операціях». Постанова зобов'язує сплачувати до союзного бюджету податки на експорт та імпорт у перерахунку на радянські карбованці за комерційним курсом Держбанку СРСР. Лише кілька цифр: щоб ввезти в країну калькулятори, потрібно платити 600 відсотків податку; верхній одяг — 210, холодильники — 200, відеомагнітофони — 600, відеокасети — 630... Перелік цей дуже довгий.

Але однозначно можна прогнозувати, що обсяги зовнішньоторговельних операцій значно скоротяться. Ціни на імпорт зростуть. Інфляція зробить черговий виток... Усе це вже знайоме. Правда?

Одне слово, доки не почне діяти механізм Декларації про державний суверенітет, Закон про економічну самостійність України, доки не буде зовнішекономбанку республіки, національної митниці тощо, ні про яку зовнішньоекономічну діяльність і мови не може бути. Залишається тільки сподіватися, що коли ця сесія остаточно прийме цілий пакет економічних законів, які тісно взаємозв'язані між собою, то тоді буде закладено основу для реалізації функції Української РСР як суверенної держави. Без цього ми не перейдемо до справжнього ринку, не вийдемо з кризи, не зможемо вибратись із задвірків світової економіки.

Ще одне. При прочитанні проекту Закону впадає у вічі те, що занадто вже зовнішньоекономічна діяльність зарегламентована центром. Пишу з малої літери, бо досі під словом Центр малася на увазі Москва. А тепер виходить — Київ. Чи правильно? Чи не міняємо шило на швайку?

Мене здивувала також стаття 1 — «Визначення термінів». По суті, це не стаття закону, а тлумачний словник економічних термінів. «Експорт», «лізинг», «імпорт», «іноземна валюта», «іноземні інвестиції», «митне регулювання», «підприємницька діяльність» — усього 34 терміни.

Чи не краще було б збільшити тираж словників, різноманітних довідників, підручників для ліквідації економічної безграмотності, книг для спеціалістів-економістів? Користі, мабуть, від цього було б більше. Аудиторія у таких видань значно ширша, аніж у Закону про зовнішньоекономічну діяльність.

Його, до речі, прийнято у першому читанні.

Леонід БРОВЧЕНКО,
економічний оглядач «Голосу України».

Мито за власну митницю?

Проект Закону про митну службу в республіці розробила Рада Міністрів УРСР. З короткою доповіддю про основні принципи, з яких виходив уряд, готуючи цей законопроект, виступив заступник Голови Ради Міністрів В. Урчукін. Перш за все, він наголосив, що Рада Міністрів УРСР при розробленні цього закону керувалася Декларацією про державний суверенітет України, а також рішеннями єдиного митного союзу загальноєвропейського ринку. В. Урчукін визначив також головні завдання митних органів України.

Віктор Григорович, проводячи думку, що Україні потрібна власна митна служба, підтвердив це переконливими економічними розрахунками.

Нинішнього року, сказав він, у союзному бюджеті передбачено одержати 86 мільярдів карбованців прибутку від зовнішньоекономічної діяльності. Оскільки Україна має тисячі кілометрів прикордонної смуги з багатьма країнами Європи, вона може через здійснення митного регулювання товарів через зовнішні кордони єдиного ринкового простору мати 5—6 мільярдів карбованців власного прибутку.

Отже, що стосується зовнішніх кордонів, тут усе ясно: потрібен такий закон, який би регулював складні процеси зовнішньоекономічної діяльності між Союзом, Україною та іншими державами. А от що стосовно створення митниць на кордонах між союзними республіками, заступник Голови уряду висловив своє переконання, що це одразу приведе до митної війни між ними і руйнування економіки як України, так і кожної союзної республіки.

Як завжди, емоційним був на трибуні депутат І. Заєць, який виступив із співдоповіддю в цьому питанні. Звернувшись до відомих фактів масового вивезення товарів з України, він тут же зауважив, що значення власної митниці не вичерпується функцією захисту ринку. Митна система, сказав І. Заєць, є більш складним регулятором зовнішньоекономічних відносин між державами. Це, зрештою, елемент сумісності їхніх економічних систем. Наявність власної митної служби дасть можливість республіці чітко стежити за проходженням валютних засобів усіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України. Адже настав час формувати власний валютний фонд республіки. Митна система, наголосив І. Заєць, — це не мур, а ворота, які мають завжди відчинятися з обох боків. Тільки тоді вона сприятиме економічному розвитку України.

Запитання, які посипалися з залу, поставили в дещо скрутне становище доповідачів, оскільки далеко не на всі з них вони могли відповісти. Не через власну некомпетентність — через неготовність багатьох документів, які мали лягти в основу законопроекту. Дісталося й відповідним комісіям Верховної Ради, які не довели до належної досконалості важливий проект.

Уже з трибуни детально обговорюючи законопроект, народні депутати, одностайно визнаючи його загальну необхідність, розбилися на дві групи. Одні доводили, що до підписання Союзного договору приймати цей закон взагалі недоцільно, оскільки митна служба обов'язково стане предметом особливої розмови при розмежуванні компетенцій, а інші, що прийняти його треба нині, але зараз цього не можна зробити через його «сирість».

Одним з поборників створення власної митної системи був народний депутат УРСР В. Симоненко. Проживаючи в Одесі і маючи постійні контакти з цією службою, він, як кажуть, знав, що говорив. По-перше, Валентин Костянтинович не міг приховати, м'яко кажучи, свого здивування, що всі кошти, виручені митницею, і досі чомусь пливуть у Москву, а не надходять в казну міста. По-друге, митні принципи повинні чітко співпадати з загальносвітовими. Інакше Україна буде змушена тут же відгородитися від усього світу, а разом з тим і від союзних республік. А чи потрібна нам митна війна взагалі і тим більше нині, коли вертикальні і горизонтальні зв'язки дуже хиткі? І по-третє, щось будуючи, треба одразу знати, скільки потрібно на це грошей. Так от, створення митної служби в республіці обійдеться десь до мільярда карбованців.

Про недосконалість законопроекту зауважувало більшість промовців. Тож і рішення Верховної Ради було відповідним: повернути документ на доопрацювання, а через тиждень розглянути знову.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ,
парламентський кореспондент.

Указ Президента Союзу Радянських Соціалістичних Республік

ПРО РЕФОРМУ РОЗДРІБНИХ ЦІН І СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ

З метою стабілізації споживчого ринку, посилення мотивації високопродуктивної праці, нарощування виробництва товарів народного споживання, боротьби із спекуляцією і тіньовою економікою, на виконання рішень IV З'їзду народних депутатів СРСР і керуючись досягнутою угодою Союзу РСР і республік про проведення спільної політики в галузі ціноутворення і соціального захисту населення, **постановляю:**

1. Для запобігання необгрунтованому зростанню цін, підтримання стабільності загальносоюзного ринку встановити єдині для всієї території країни межі підвищення державних роздрібних цін за погодженими з республіками переліками на основні продовольчі і непродовольчі товари, які визначають життєвий рівень населення.

Кабінету Міністрів СРСР і урядам союзних республік забезпечити затвердження у встановленому порядку нових державних роздрібних цін на зазначені товари, а також тарифів на пасажирські перевезення залізничним, авіаційним і морським транспортом та послуги зв'язку для населення з урахуванням погоджених граничних розмірів їх підвищення. Республіки можуть встановлювати нижчі ціни на окремі товари, які виробляються і споживаються на своїй території.

Республіканським і місцевим органам, підприємствам і організаціям скасувати дію всіх встановлених ними цін, які перевищують граничний рівень державних роздрібних прейскурантних цін, затверджених відповідно до цього Указу. Надалі не допускати перевищення рівня державних прейскурантних роздрібних цін.

Нові державні роздрібні ціни і тарифи ввести в дію з 2 квітня 1991 р.

Направити на виплату компенсацій населенню всі кошти від підвищення державних роздрібних цін на хліб і хлібобулочні вироби, борошно, крупу, макаронні вироби, молоко і молочні продукти, м'ясо і рибу, тваринне масло і олію, яйця, цукор, чай, сіль, на товари для дітей, на масові види будівельних матеріалів і меблів, а також на інші непродовольчі товари за переліками, що визначаються республіками з урахуванням рівня доходів різних соціальних верств і груп населення.

Не підвищувати діючі державні роздрібні ціни на медикаменти і вироби медичного призначення, каву, тканини з синтетичних волокон і виробі з них, на виготовлювані з синтетичних матеріалів взуття, хутряні, трикотажні, панчішно-шкарпеткові вироби та іграшки, на бензин, газ, електроенергію, газ, вугілля, пічне паливо і дрова, що відпускаються населенню, а також на горілку.

Для стримування зростання цін частково зберегти дотації до цін на медикаменти, м'ясну, молочну, рибну продукцію та інші соціально значимі товари народного споживання.

2. Кабінетові Міністрів СРСР і урядам союзних республік послідовно здійснювати лібералізацію роздрібних цін, продовживши погоджене розширення переліку товарів народного споживання, які реалізуються за договірними (вільними) та регульованими цінами, і проводити спільну політику стримування монопольного зростання цін шляхом вилучення надприбутку і запровадження межі зростання цін.

3. Кабінетові Міністрів СРСР і органам влади союзних республік забезпечити контроль за додержанням встановленого порядку ціноутворення, притягнення до відповідальності підприємств, організацій і службових осіб, які порушують дисципліну цін.

4. Відшкодувати населенню додаткові витрати, пов'язані з підвищенням роздрібних цін і тарифів, виходячи з фактичного споживання населенням товарів та послуг з державних ресурсів у 1990 році, шляхом підвищення заробітної плати, пенсій, допомоги і стипендій, а також введення компенсаційних виплат дітям та іншим непрацездатним утриманцям. Ці виплати не підлягають оподаткуванню. Частину коштів від підвищення цін і тарифів направити цільовим призначенням на збільшення заробітної плати працівників провідних професій системи освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, культури і архівних установ.

Державні гарантії мінімальних розмірів і загальний порядок підвищення зазначених доходів встановлюються Кабінетом Міністрів СРСР диференційовано по групах населення. Конкретні розміри і порядок компенсаційних виплат з урахуванням регіональних умов проживання і структури споживання встановлюються союзними республіками.

Компенсаційні виплати здійснити заздалегідь до введення нових цін, починаючи з 20 березня ц. р.

З цією метою:

збільшити заробітну плату працівників державних підприємств і організацій, оплату праці в колгоспах, а також пенсії, стипендії, допомогу та інші соціальні виплати виходячи з розмірів компенсацій підвищення цін для відповідних категорій громадян;

компенсації працюючим виплачувати в початковий період у вигляді спеціальних доплат до заробітної плати з наступним включенням їх у тарифні ставки і посадові оклади;

одночасно з переглядом тарифних ставок і посадових окладів підвищити розмір місячної заробітної плати та інших доходів громадян, що не підлягають оподаткуванню, до 160 карбованців включно і понизити розміри ставок прибуткового податку з доходів громадян, які перевищують 160 карбованців на місяць, а також знизити до 35 процентів ставки податку на прибуток з підприємств і організацій;

рекомендувати колективним і кооперативним господарствам, громадським організаціям, які застосовують державні ставки і оклади, підвищити оплату праці працюючих у порядку, встановленому для державних підприємств;

здійснювати виплати, які компенсували б подорожчання товарів дитячого асортименту, цільовим призначенням сім'ям з дітьми;

збільшити грошові норми витрат на утримання громадян у закладах соціальної сфери (лікарнях, інтернатах, будинках для престарілих і інвалідів, дошкільних та інших закладах), забезпечивши необхідний соціальний захист цієї категорії населення.

Кабінетові Міністрів СРСР розробити і подати у Верховну Раду СРСР пропозиції про внесення змін до Закону СРСР «Про прибутковий податок з громадян СРСР, іноземних громадян і осіб без громадянства», а також до Законів СРСР «Про податки з підприємств, об'єднань і організацій» і «Про союзний бюджет на 1991 рік».

Рекомендувати урядам республік і місцевим Радам народних депутатів доповнювати грошові компенсації малозабезпеченим верствам населення різними видами соціальної допомоги — безплатним харчуванням, оплатою рахунків за ліки і товари спеціального призначення для престарілих та інвалідів, пільгами за користування міським і приміським транспортом і т. ін.

5. Кабінетові Міністрів СРСР і урядам республік утворити єдиний союзно-республіканський фінансовий фонд соціальної підтримки населення за рахунок частини коштів, одержаних від підвищення роздрібних цін, для забезпечення встановлених мінімальних компенсаційних виплат населенню в усіх республіках, а також військовослужбовцям та іншим громадянам, які одержують доходи за рахунок коштів союзного бюджету.

6. Кабінетові Міністрів СРСР, Союзно-республіканському валютному комітетові, урядам республік забезпечити безумовну реалізацію заходів щодо створення умов для успішного здійснення реформи роздрібних цін і соціального захисту населення, маючи на увазі насамперед реалізацію заходів, передбачених економічною угодою про поставки продовольства та інших матеріальних ресурсів у 1991 році. Держбанку СРСР і банкам республік забезпечити акумулювання необхідної кількості грошових знаків для компенсаційних виплат населенню.

7. Визнати за необхідне здійснити заходи щодо компенсації втрат від одноразового підвищення роздрібних цін власникам вкладів і сертифікатів Ощадного банку СРСР та державних цінних паперів.

8. У зв'язку з проведенням контрольованої державою лібералізації роздрібних цін розробити механізм індексації доходів населення.

З цією метою Кабінетові Міністрів СРСР у тижневий строк подати проекти законодавчих актів у питанні індексації доходів населення і про загальні принципи визначення мінімального споживчого бюджету.

Президент Союзу Радянських Соціалістичних Республік
М. ГОРБАЧОВ.

Москва, Кремль
19 березня 1991 р.

Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки

ПРО ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ТЕРИТОРІЇ, ЩО ЗАЗНАЛА РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Чорнобильська катастрофа створила надзвичайну небезпечну для здоров'я людей і навколишнього природного середовища радіаційну обстановку на значній території Української РСР. Республіка оголошена зоною екологічної катастрофи. Усунення наслідків цієї катастрофи залежить від законодавчого визначення правового режиму різних за ступенем радіоактивного забруднення територій і заходів щодо його забезпечення. Закон регулює питання поділу територій на відповідні зони, режим їх використання та охорони, умови проживання та роботи населення, господарську, науково-дослідну та іншу діяльність на цих територіях. Закон закріплює й гарантує забезпечення режиму використання та охорони вказаних територій з метою зменшення дії радіоактивного опромінення на здоров'я людини та на екологічні системи.

Розділ I
Загальні положення

Стаття I. Визначення територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи

До таких територій в межах Української РСР належать території, на яких виникло стійке забруднення навколишнього середовища радіоактивними речовинами внаслідок Чорнобильської катастрофи понад доаварійний рівень, що з урахуванням природно-кліматичної та комплексної екологічної характеристики конкретних територій може призвести до опромінення населення понад 1,0 мЗв (0,1 Бер) за рік, і яке потребує вжиття заходів щодо радіаційного захисту населення та інших спеціальних втручань, спрямованих на необхідність обмеження додаткового опромінення населення, зумовленого Чорнобильською катастрофою, та забезпечення його нормальної господарської діяльності.

Стаття 2. Визначення категорій зон радіоактивно забруднених територій

Залежно від ландшафтних та геохімічних особливостей грунтів, величини перевищення природного доаварійного рівня накопичення радіонуклідів у навколишньому середовищі, пов'язаних з ними ступенів можливого негативного впливу на здоров'я населення і вимог щодо здійснення радіаційного захисту населення та інших спеціальних заходів, територія, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, поділяється на зони.

Такими зонами є:

1) зона відчуження — це територія, з якої проведено евакуацію населення в 1986 році;

2) зона безумовного (обов'язкового) відселення — це територія, що зазнала інтенсивного забруднення довгоживучими радіонуклідами, з щільністю забруднення грунту ізотопами цезію від 15,0 Кі/км² та вище, або стронцію від 3,0 Кі/км² та вище, або плутонію від 0,1 Кі/км² та вище, а також території з грунтами, які сприяють високій міграції радіонуклідів у рослини, з щільністю забруднення ізотопами цезію від 5,0 до 15,0 Кі/км², або стронцію від 0,15 Кі/км² до 3,0 Кі/км², або плутонію від 0,01 до 0,1 Кі/км², де ефективна еквівалентна доза опромінення людини може перевищувати 5,0 мЗв (0,5 Бер) за рік понад дозу, яку вона отримувала в доаварійний період.

3) зона гарантованого добровільного відселення — це територія з щільністю забруднення грунту ізотопами цезію від 5,0 до 15,0 Кі/км², або стронцію від 0,15 до 3,0 Кі/км², або плутонію від 0,01 до 0,1 Кі/км², а також територія з грунтами, які сприяють високій міграції радіонуклідів у рослини, з щільністю забруднення ізотопами цезію від 1,0 до 5,0 Кі/км²,

(Продовження на 6-й стор.)

ПОСТАНОВА Верховної Ради Української РСР

ПРО ПОРЯДОК ВВЕДЕННЯ В ДІЮ ЗАКОНУ УКРАЇНСЬКОЇ РСР «ПРО ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ТЕРИТОРІЇ, ЩО ЗАЗНАЛА РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ»

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон Української РСР «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» з 1 липня 1991 року.

2. Доручити Раді Міністрів Української РСР:

— розробити механізм впровадження Закону і вжити невідкладних заходів до його виконання;

— про хід виконання цієї Постанови доповісти Верховній Раді Української РСР у травні 1991 року.

3. Контроль за виконанням цієї Постанови покласти на Комісію Верховної Ради Української РСР з питань Чорнобильської катастрофи.

Голова Верховної Ради Української РСР
Л. КРАВЧУК.

РЕФЕРЕНДУМ ПРОЙШОВ. ЩО ДАЛІ?

Нотатки з прес-конференції першого секретаря ЦК Компартії України С. Гуренка, яка відбулася 19 березня у Києві

Компартія України, за словами її лідера Станіслава Гуренка, весь час, що передував всенародному референдуму, послідовно виступала за збереження Союзу РСР. І хоча на прес-конференції йшлося про попередні (на 19 березня) підсумки голосування, присутніх журналістів більше цікавили не цифрові дані, а те, якою надалі буде позиція українських комуністів, до яких конкретних дій дав поштовх референдум?

На це запитання вашого кореспондента С. Гуренко відповів коротко. Позиція— стала. Вона викладена в рішеннях XXVIII з'їзду Компартії України. Звертаючись до цього документа, зазначимо, що головне його спрямування — ствердження соціалістичного вибору, реформа партії, позитивні зміни в житті суспільства.

Щодо останнього С. Гуренко підкреслив, що і надалі комуністи ставлять за мету захист трудящих від соціальних потрясінь при переході до ринкових відносин, практичні дії щодо опрацювання та укладення Союзного договору. Висловлюючись щодо так званих атрибутів суверенітету республіки, без якого неможливим є і підписання договору, перший секретар ЦК Компартії України як реальними визнав лише заходи щодо впровадження республіканської митної служби, відхиливши тему національної армії та українських грошей. І те, і інше, на думку С. Гуренка, сьогодні не визначає головного напряму вирішення нагальних соціально-економічних проблем. «Якщо купони замінимо на українські гроші, — зазначив він, — нічого від цього не зміниться».

Присутніх на прес-конференції представників центральних та республіканських засобів масової інформації цікавило те, як сприйняли комуністи України і особисто перший секретар попередні результати референдуму. Відповідаючи на запитання, С. Гуренко підкреслив, що результати референдуму були багато в чому передбачені. Прогнози збулися. Однак сьогодні не слід говорити про якусь перемогу комуністів. Переміг, за його словами, народ України, який ще раз висловився за свій вибір.

Чи ще раз повірив у Компартію? Мабуть, про це рано говорити. Комуністам ще треба багато працювати, щоб повернути довір'я мас.

Однак уже сьогодні, сказав С. Гуренко, вони мають в середньому 52 відсотки серед депутатів місцевих Рад різних рівнів і більшість у Верховній Раді. Тепер справа за тим, як продуктивно використати ці переваги. «Після референдуму партія зняла якийсь тягар, — зазначив перший секретар. — Ми — за співпрацю з усіма здоровими силами, які вболівають за долю українського народу».

Леонід САМОЙЛЕНКО.

Тільки факт

ПРАВДУ І ТІЛЬКИ ПРАВДУ...

Не зовсім звичайно розпочалася у вівторок сесія Київської міської Ради народних депутатів: зал засідань заповнили дівчатка і хлопчики. Вони вручили кожному народному обранцю... біблії.

Цей подарунок зробили представники Львівського регіонального фонду духовного відродження «Думки про Віру» з миротворчою метою.

Що ж, мета чудова. Залишається тільки сказати, як колись: «Дай, Боже...».

Валентина ПОЛІЩУК.

Нам пишуть

ГОВОРИТЕ — ГОВОРІТЬ. АЛЕ Й СЛУХАЙТЕ...

У вашій газеті (1991, № 27) у статті В. Скачка написано: «Одностайності, як і слід було чекати, не було. Влучно про це сказав головуючий Перший заступник Голови Верховної Ради І. Плющ: «У нашому залі логіка не завжди збігається з політичними поглядами».

В. Скачко недостатньо розкрив думку І. Плюща. А вона своєрідна і цікава. І. Плющ має на увазі те, що не завжди, наприклад, кілограми збігаються з кілометрами, або градуси з літрами. Це дуже важлива і глибока думка. Зверніть увагу на слова: «не завжди». Це означає, що за певних умов логіка може збігатися з політичними поглядами. Таке «схрещення» повинно дати нам логічну політичну програму. Це саме те, що нам зараз найбільш потрібно — всім стало б ясно, що робити, і ми почали б швидко рухатись до нових «сяючих висот».

У словах І. Плюща є і натяк на практичний шлях до вирішення проблеми: «У нашому залі... не... збігається». Значить, в іншому залі, наприклад, у залі ЦК Компартії України, може збігатися. Бачте, як далеко заглядає І. Плющ.

Хочу ще звернути увагу на наукове значення думки І. Плюща. До нього вже були спроби подібного схрещування: йшли два студенти, один в калошах, а другий в університет, або: копати від тину до вечора,— але вони були непродуктивні. Чого можна було чекати від такого схрещення? А от І. Плющ зумів найти оригінальне вирішення важливої проблеми.

Треба з повагою ставитись до думок наших політичних лідерів і повністю розкривати людям їх багатий зміст.

Генріх ДВОРКО,
доктор хімічних наук.
Київ.

Шановний Генріху Федоровичу! Те, що хотів сказати Перший заступник Голови парламенту І. Плющ, на жаль, справді привід для гіркої іронії. Але сенс її зовсім не в тому, на чому ви акцентуєте увагу. У політики справді є своя логіка, продиктована умовами життя, а в сесійному залі її дотримуються не завжди. Гору беруть зовсім інші чинники, в тому числі й політичні амбіції та уподобання. Причому не обов'язково з боку тільки представників парламентської більшості, на що ви натякаєте. Для декого з депутатів обох фракцій поза набагато важливіша за виважену позицію. Отже, на мою думку, І. Плющ сказав правильно.

Володимир СКАЧКО.

ВЕСЕЛОЩІ, СПІВИ

Нарешті й у нас, на п'ятому лихолітті атомної трагедії, відбудеться телемарафон «Дзвони Чорнобиля». Безперечно, акція благородна й милосердна, тому й потребує всілякої підтримки і допомоги. Серйозно готуються до неї Українське телебачення і радіо. Але ось від чого хотілося б застерегти. Як показала практика проведення телемарафону «Чорнобиль» торік на ЦТ, блюзнірський вигляд мали під час його показу мистецькі веселощі і співи.

26 квітня — це день жалоби, який офіційно рішенням Верховної Ради УРСР визнано Днем чорнобильської трагедії. Ясна річ, без цвіту української культури не обійтися, та й було б це просто нерозумно. Але в букеті цьому мають бути вдало підібрані й поєднані квіти. Художня палітра артистів, співаків, танцюристів, музичних груп має за тональністю відповідати змісту доби.

Валентин БУГРИМ.
Київ.

Телеграфним рядком з Донецька...

ЩО НИНІ МОДНО

У Горлівці почастішали випадки, коли при появі жінки присутні встають: у продажу з'явилися сукні червоно-блакитного кольору з серпом та молотом. Місцевий промислово-товарний відділ робітничого постачання потерпає від нестачі тканин. Тож і звезли з усіх крамниць на базу культтоварів Державні прапори УРСР. Знизили ціну і...

У СВЯТА — ПОДВІЙНА ОПЛАТА

За угодою, укладеною між керівництвом та колективом колгоспу «40 років Жовтня» (Добропільський район), робота у святкові дні та неділю оплачуватиметься подвійно. При бажанні селяни можуть скористатися й правом отримати вихідний.

...І НАВПАКИ

Донецька бавовнянопрядильна фабрика з початку року виконала план лише наполовину. Зміни в цехах скорочені до 4-х годин, зарплата зменшилась удвічі. Причина — нестача сировини, що її фабрика отримувала з інших республік.

ГАЗЕТА В ГАЗЕТІ

Колгосп імені Суворова Тельманівського району за допомогою журналістів міськрайонки «Маяк» випустила перший номер своєї газети «Над Солоною, над рікою». Займає вона сторінку «Маяка», виходитиме раз на місяць. Автори матеріалів — колгоспники.

ІДЕЯ ТА СЕРВІС

При змішаному радянсько-американському підприємстві «Ідея» створено мале підприємство «Ідея-сервіс». Його мета — організувати в області мережу невеликих, активно діючих точок громадського харчування на зразок славнозвісного «Макдональда». Ідея незабаром дебютує в донецькому студентському кафе «Бригантина». Чудово! Аби лиш по кишені студентам!

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

...з Вінниці

ПЕРША РАДЯНСЬКА

У Вінниці вийшов перший номер газети «Вісті старого міста». Тираж — 990 примірників. Це — щомісячне видання Ради народних депутатів і трудових колективів Староміського району.

ДЕФІЦИТ ДЛЯ ДЕФІЦИТУ

Вінницьким електротехнічним заводом розпочато серійний випуск електрокавомолок. Роздрібна ціна — 32 карбованці. В нинішньому році планується випустити 25 тисяч штук.

ПОЧИНАЄТЬСЯ «ЧЕРВОНА РУТА»

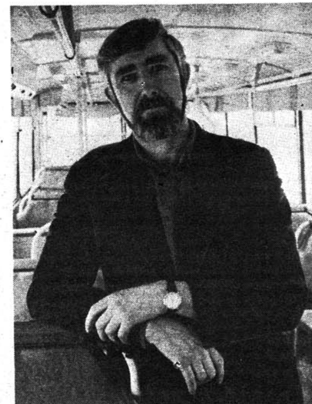
У будинку офіцерів завершився відбірковий обласний тур всеукраїнського фестивалю сучасної та популярної пісні «Червона рута». Першим призером став відомий бард Андрій Сенченко.

І НЕ ПОТРІБЕН РЕФЕРЕНДУМ для плідної співпраці через «кордон». Естонське акціонерне товариство «Санронек» та колгосп «Комунар» села Рахнівка Гайсинського району уклали договір, згідно з яким прибалтійці допоможуть очистити 12 ставків у колгоспі.

Співробітники науково-виробничого центру «Пакувальна техніка» при Каунаському політехнічному інституті побували нещодавно на Козятинському птахокомбінаті. Вони встановили тут нові технологічні лінії пакувальних автоматів для фасування харчових продуктів.

Валерій ЛАЗАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

ОРЕНДУЄТЬСЯ... ТРОЛЕЙБУС

«Добридень, дорогі товариші! Наш тролейбус відправляється в рейс за маршрутом СПТУ-6 — аеропорт. Приємної поїздки!», — двері зачиняються і водій Віктор Бойко м'яко рушив машину з місця...

Сумчани вже звикли до цього тролейбуса з яскравим написом: «Увага. Експеримент. Оренда». Чим же відрізняється він від звичайних? На цьому маршруті проїзні талончики не дійсні, потрібен «живий» п'ятачок. За умовами оренди водій зобов'язаний зробити на день мінімум вісім рейсів і здати тролейбусному управлінню 75 карбованців. Решта йде орендареві.

На знімку: водій-орендар тролейбуса Віктор Бойко; орендний тролейбус на маршруті.

Фото К. КОВПАКА.
Укрінформ.

ЩО ДАЛІ?

ні. Прогнози збулися. Однак сьогодні не слід говорити про якусь перемогу комуністів. Переміг, за його словами, народ України, який ще раз висловився за свій вибір.

Чи ще раз повірив у Компартію? Мабуть, про це рано говорити. Комуністам ще треба багато працювати, щоб повернути довір'я мас.

Однак уже сьогодні, сказав С. Гуренко, вони мають в середньому 52 відсотки серед депутатів місцевих Рад різних рівнів і більшість у Верховній Раді. Тепер справа за тим, як продуктивно використати ці переваги. «Після референдуму партія зняла якийсь тягар, — зазначив перший секретар. — Ми — за співпрацю з усіма здоровими силами, які вболівають за долю українського народу».

Леонід САМОЙЛЕНКО.

го схрещення? А от І. Плющ зумів найти оригінальне вирішення важливої проблеми.

Треба з повагою ставитись до думок наших політичних лідерів і повністю розкривати людям їх багатий зміст.

Генріх ДВОРКО,
доктор хімічних наук.
Київ.

Шановний Генріху Федоровичу! Те, що хотів сказати Перший заступник Голови парламенту І. Плющ, на жаль, справді привід для гіркої іронії. Але сенс її зовсім не в тому, на чому ви акцентуєте увагу. У політики справді є своя логіка, продиктована умовами життя, а в сесійному залі її дотримуються не завжди. Гору беруть зовсім інші чинники, в тому числі й політичні амбіції та уподобання. Причому не обов'язково з боку тільки представників парламентської більшості, на що ви натякаєте. Для декого з депутатів обох фракцій поза набагато важливіша за виважену позицію. Отже, на мою думку, І. Плющ сказав правильно.

Володимир СКАЧКО.

...І, СПІВИ

української культури не обійтися, та й було б це просто нерозумно. Але в букеті цьому мають бути вдало підібрані й поєднані квіти. Художня палітра артистів, співаків, танцюристів, музичних груп має за тональністю відповідати змісту доби.

Валентин БУГРИМ.
Київ.

Телеграфним рядком з Донецька...

ЩО НИНІ МОДНО

У Горлівці почастішали випадки, коли при появі жінки присутні встають: у продажу з'явилися сукні червоно-блакитного кольору з серпом та молотом. Місцевий промислово-товарний відділ робітничого постачання потерпає від нестачі тканин. Тож і звезли з усіх крамниць на базу культтоварів Державні прапори УРСР. Знизили ціну і...

У СВЯТА — ПОДВІЙНА ОПЛАТА

За угодою, укладеною між керівництвом та колективом колгоспу «40 років Жовтня» (Добропільський район), робота у святкові дні та неділю оплачуватиметься подвійно. При бажанні селяни можуть скористатися й правом отримати вихідний.

...І НАВПАКИ

Донецька бавовнянопрядильна фабрика з початку року виконала план лише наполовину. Зміни в цехах скорочені до 4-х годин, зарплата зменшилась удвічі. Причина — нестача сировини, що її фабрика отримувала з інших республік.

ГАЗЕТА В ГАЗЕТІ

Колгосп імені Суворова Тельманівського району за допомогою журналістів міськрайонки «Маяк» випустила перший номер своєї газети «Над Солоною, над рікою». Займає вона сторінку «Маяка», виходитиме раз на місяць. Автори матеріалів — колгоспники.

ІДЕЯ ТА СЕРВІС

При змішаному радянсько-американському підприємстві «Ідея» створено мале підприємство «Ідея-сервіс». Його мета — організувати в області мережу невеликих, активно діючих точок громадського харчування на зразок славнозвісного «Макдональда». Ідея незабаром дебютує в донецькому студентському кафе «Бригантина». Чудово! Аби лиш по кишені студентам!

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».

...з Вінниці

ПЕРША РАДЯНСЬКА

У Вінниці вийшов перший номер газети «Вісті старого міста». Тираж — 990 примірників. Це — щомісячне видання Ради народних депутатів і трудових колективів Староміського району.

ДЕФІЦИТ ДЛЯ ДЕФІЦИТУ

Вінницьким електротехнічним заводом розпочато серійний випуск електрокавомолок. Роздрібна ціна — 32 карбованці. В нинішньому році планується випустити 25 тисяч штук.

ПОЧИНАЄТЬСЯ «ЧЕРВОНА РУТА»

У будинку офіцерів завершився відбірковий обласний тур всеукраїнського фестивалю сучасної та популярної пісні «Червона рута». Першим призером став відомий бард Андрій Сенченко.

І НЕ ПОТРІБЕН РЕФЕРЕНДУМ

для плідної співпраці через «кордон». Естонське акціонерне товариство «Санронек» та колгосп «Комунар» села Рахнівка Гайсинського району уклали договір, згідно з яким прибалтійці допоможуть очистити 12 ставків у колгоспі.

Співробітники науково-виробничого центру «Пакувальна техніка» при Каунаському політехнічному інституті побували нещодавно на Козятинському птахокомбінаті. Вони встановили тут нові технологічні лінії пакувальних автоматів для фасування харчових продуктів.

Валерій ЛАЗАРЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».

РЕВОЛЮЦІЙНІ ГАСЛА ЗАМІСТЬ ВУГІЛЛЯ

Перебіг страйку шахтарів у Львівсько-Волинському вугільному басейні наводить на невеселі роздуми про таємну режисуру політичного спектаклю, який я назвала б так: «За що боролись?»

Ще зовсім недавно шахтарі віддали на виборах свої голоси за тих політичних лідерів, які нині прийшли до влади. Ще зовсім недавно за проголошення ідей суверенітету України можна було поплатитися, і ось тепер, коли ці ідеї повільно стають основою [illegible]авної [illegible]ітики України, [illegible]зненац[illegible] наносять удар її учорашні захисники. Та передусім цей удар спрямований проти місцевих органів народовладдя. Страйк може спричинити катастрофічні явища в економіці області. Чи ж усвідомлюють це шахтарі?

У зверненні до шахтарів і всіх демократичних сил світу (ні більше, ні менше! — **О. Т.**) страйкком Червонограда констатує: «Шахтарі ви[illegible]шили страйку[illegible] до повн[illegible]ереmоги, виконання своїх вимог. Зважаючи на наше злиденне становище, просимо вашої підтримки у нашій боротьбі за ідеали демократії».

Але про яку «повну перемогу» можна вести мову нині, коли на одну душу населення Львівщини ледьледь нашкребли по 200 грамів масла на місяць — по талонах? Невже ми досі не збагнули, що демократія приречена, коли її захищають тільки «революційними» гаслами і актами громадської непокори? Заступник голови Львівської обласної Ради народних депутатів Микола Горинь зустрічався окремо із страйккомом та з трудівниками однієї з шахт. На його думку, страйкком нині не знає, як гоноровo вийти з гри, а шахтарі, розуміючи реальну обстановку, все ж не хочуть виглядати штрейкбрехерами. Вийти із політичної гри справді не просто, тим паче, що Рада Вільних профспілок, Львівська обласна асоціація захисту прав громадян, президія Львівського комітету захисту прав громадян (страйкком) заявили, що вони «повністю солідарні з вимогами шахтарів міста Червонограда і просять усіх трудящих області підтримати вимоги вугільників Червонограда: першочергово припинити справу і звільнити з-під варти народного депутата України Степана Хмару та інших політичних в'язнів. У випадку невиконання вимог шахтарів Червонограда розпочнеться загальний страйк підтримки».

У різних колах громадськості мені доводилось чути іронічні відгуки на адресу «професійних революціонерів» із червоноградського страйккому. На відміну від шахтарів страйккомівці не спускаються у вибій, відпрацьовують свою робочу зміну у чистих сорочках і при краватках й отримують чималу заробітну плату за те, що видають на-гора революційні лозунги. Зручно, бо ж ніякої відповідальності за план, за якість, ніякої небезпеки.

Остаточне рішення про страйк шахтарів Львівсько-Волинського басейну народжується у словесних баталіях і атмосфері тривожного чекання.

Розвиток подій

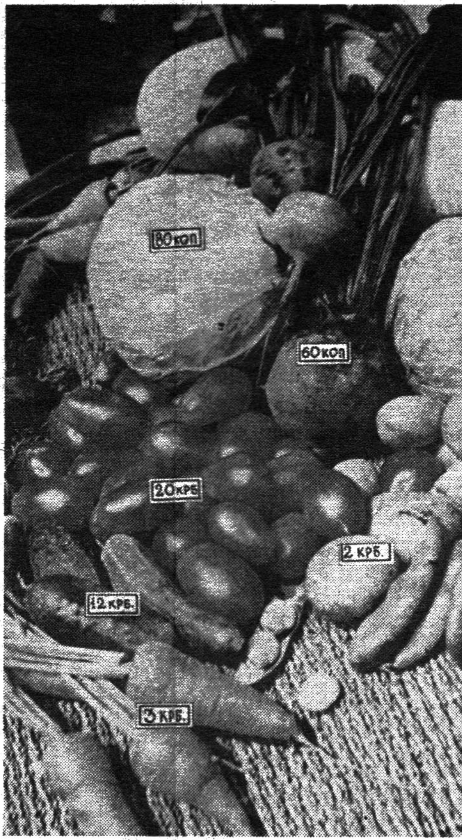
Яка позиція?

Уже 10 днів водночас із страйком Львівсько-Волинського вугільного басейну триває діалог представників місцевих органів влади із трудівниками. Серед них — голова Червоноградської міської Ради народних депутатів Мирослав Сеник. На його думку, діалог зайшов у безвихідь, бо влада є влада і її сприймають дещо упереджено. Інша річ — вільні по[illegible]и. Яка [illegible]ня позиція? Ад[illegible] на Льві[illegible]ні сила-силенна різних партій, об'єднань, рухів тощо.

— Ми скликали комітет національної згоди, — каже Мирослав Сеник, — і дійшли думки, що страйк тепер безглуздя. Незважаючи на справедливі вимоги шахтарів, страйк вигідний тільки Центрові. Не випадково вимоги червоноградських шахтарів були сформовані аж на третій день після початку страйку. Однак політичні лідери не поспішають виступити перед шахтарями із своїми міркуваннями. Натомість на мітингу почув виступ, що мене злякав. Один з шахтарів спочатку накинувся на КПРС, потім заявив — «проти» союзу Горбачова, але «за» союз Єльцина. Йому аплодували. Шахтарі не зрозуміли, що за їхніми плечима ведеться тонка політична гра. Серед вимог також — звільнення з-під арешту Степана Хмари.

Закономірний результат страйку — невдоволення селян, які з великими труднощами дістають вугілля для побутових потреб. До того ж і Бурштинська електростанція вже не може працювати на повну потужність.

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власний кореспондент
«Голосу України».
Львів.

БАЗАРНИЙ ДЕНЬ

Ціни на ринках республіки цього тижня такі:
(в карбованцях)

	Київ	Львів	Дніпропетровськ	Лубни	Миргород
Яловичина (за кг)	15	15	12	—	—
Свинина (за кг)	15—20	18—20	12—15	8—10	8
Сало (за кг)	8	10	8	6	5,5
Сметана (за л)	12	8	—	4	4
Сир (за кг)	10	10	6—8	4	3
Мед (за кг)	30	20	20	17	15
Олія (за л)	6	10	—	4	4
Картопля (за кг)	2	2	1	0,8	0,7
Цибуля (за кг)	4	3	3	1,3	1,2
Огірки солоні (за шт.)	1—2	1	0,5	—	—

У НАС ...

ХТ... НЕ ТІ...

КОСМІЧ...

ГОЛОС України

ЕВОЛЮЦІЙНІ ГАСЛА ЗАМІСТЬ ВУГІЛЛЯ

ку шахтарів інському вунаводить на н про таємполітичного я назвала оролись?»

давно шахтаіборах свої олітичнихліприйшли до м недавно за ей суверенікна було потепер, коли стають осої ітики нац нанорашні захиссім цей удар ти місцевих аддя. Страйк и катастроекономіці обдомлюють це

шахтарів і их сил світу нше! — О. Т.)

нограда конвиі чили повн ересвоїх вимог. ше злиденне становище, просимо вашої підтримки у нашій боротьбі за ідеали демократії».

Але про яку «повну перемогу» можна вести мову нині, коли на одну душу населення Львівщини ледьледь нашкребли по 200 грамів масла на місяць — по талонах? Невже ми досі не збагнули, що демократія приречена, коли її захищають тільки «революційними» гаслами і актами громадської непокори? Заступник голови Львівської обласної Ради народних депутатів Микола Горинь зустрічався окремо із страйккомом та з трудівниками однієї з шахт. На його думку, страйком нині не знає, як гонорово вийти з гри, а шахтарі, розуміючи реальну обстановку, все ж не хочуть виглядати штрейкбрехерами. Вийти із політичної гри справді не просто, тим паче, що Рада Вільних профспілок, Львівська обласна асоціація захисту прав громадян, президія Львівського комітету захисту прав громадян (страйком) заявили, що вони «повністю солідарні з вимогами шахтарів міста Червонограда і просять усіх трудящих області підтримати вимоги вугільників Червонограда: першочергово припинити справу і звільнити з-під варти народного депутата України Степана Хмару та інших політичних в'язнів. У випадку невиконання вимог шахтарів Червонограда розпочнеться загальний страйк підтримки».

У різних колах громадськості мені доводилось чути іронічні відгуки на адресу «професійних революціонерів» із червоноградського страйккому. На відміну від шахтарів страйккомівці не спускаються у вибій, відпрацьовують свою робочу зміну у чистих сорочках і при краватках й отримують чималу заробітну плату за те, що видають на-гора революційні лозунги. Зручно, бо ж ніякої відповідальності за план, за якість, ніякої небезпеки.

Остаточне рішення про страйк шахтарів Львівсько-Волинського басейну народжується у словесних баталіях і атмосфері тривожного чекання.

Розвиток подій

Яка позиція?

водночас із сько-Волинськобасейну триставників місади із трудівних — голова міської Раутатів Мирос го думку, дізвихід, бо і сприймають о. Інша річ — ка ня поЛьві ні сих партій, об'до. и комітет на— каже Мирослав Сеник, — і дійшли думки, що страйк тепер безглуздя. Незважаючи на справедливі вимоги шахтарів, страйк вигідний тільки Центрові. Не випадково вимоги червоноградських шахтарів були сформовані аж на третій день після початку страйку. Однак політичні лідери не поспішають виступити перед шахтарями із своїми міркуваннями. Натомість на мітингу почув виступ, що мене злякав. Один з шахтарів спочатку накинувся на КПРС, потім заявив — «проти» союзу Горбачова, але «за» союз Єльцина. Йому аплодували. Шахтарі не зрозуміли, що за їхніми плечима ведеться тонка політична гра. Серед вимог також — звільнення з-під арешту Степана Хмари.

Закономірний результат страйку — невдоволення селян, які з великими труднощами дістають вугілля для побутових потреб. До того ж і Бурштинська електростанція вже не може працювати на повну потужність.

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власний кореспондент «Голосу України».
Львів.

БАЗАРНИЙ ДЕНЬ

Ціни на ринках республіки цього тижня такі: (в карбованцях)

	Київ	Львів	Дніпропетровськ	Лубни	Миргород
Яловичина (за кг)	15	15	12	—	—
Свинина (за кг)	15—20	18—20	12—15	8—10	8
Сало (за кг)	8	10	8	6	5,5
Сметана (за л)	12	8	—	4	4
Сир (за кг)	10	10	6— 8	4	3
Мед (за кг)	30	20	20	17	15
Олія (за л)	6	10	—	4	4
Картопля (за кг)	2	2	1	0,8	0,7
Цибуля (за кг)	4	3	3	1,3	1,2
Огірки солоні (за шт.)	1 — 2	1	0,5	—	—

Гастролі

У НАС ГОСТЮЄ ЗООЦИРК

Цими весняними погожими днями кияни із задоволенням зустрічають гостей з братньої республіки — Московський пересувний зооцирк. І треба бачити, як зосереджені, схвильовані політичними пристрастями обличчя людей враз міняються, неначе осяяні весняним сонцем. Вийти похмурим з кімнати сміху, мабуть, не вдасться жодному. Спортивно-циркові атракціони, розважальні ігрові автомати створюють добрий настрій. Але найцікавіше — відвідання звіринця. Тут і грізний лев, і зовсім не страшний, на перший погляд, ведмідь, тигр, леопард, мавпи, лами — всіх навіть не перелічити. Привезли з собою й улюбленця дорослих і дітей — величезного слона.

Зооцирк на чолі з директором Миколою Мкртумяном і зоотехніком Олександром Рижовим не перший день у нашій республіці. Вони вже побували у Харкові і Полтаві. Тепер — у Києві.

Леонід ПІДЛУЖНИЙ.
Фото автора.

Вісті з місцевих Рад

ХТО РУХАЄТЬСЯ НЕ ТИМ МАРШРУТОМ

Дніпропетровськ. Народні депутати Самарської райради міста ухвалили зовні простеньке, але далеко не другорядне для жителів району рішення: змінили маршрут 70-го автобуса...

Поясню: район на околиці міста, і транспортний зв'язок з центром та промисловими зонами для його жителів — питання важливе. Чомусь вийшло так, що усі основні автобусні маршрути пролягли надто зручним шляхом, вулицею маршала Малиновського вздовж Дніпра, обминаючи чималий промвузол, де розташовано близько десяти підприємств. Туди й спрямували депутати 70-й маршрут, погодивши це, звісно, з керівниками міського автотранспорту.

Та несподівано міськвиконком скасував рішення депутатів, не переобтяживши себе навіть спробою пояснити власний вчинок. Хоч коли ми зазирнемо в Закон про Ради народних депутатів і місцеве самоврядування, то виявиться: якщо міськвиконком щось не влаштовує, він мусить не тільки пояснити, а спочатку запропонувати депутатам обговорити його аргументи. Тут же за звичкою надіслали своє рішення і слухайтеся, мовляв, нас, беріть під козирок.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Спорт

КОСМІЧНІ ПОЛЬОТИ В ДОНЕЦЬКУ

Кілька днів тому на міжнародних змаганнях у Сан-Себастьяні видатний український легкоатлет, чемпіон світу та Олімпійських ігор Сергій Бубка підняв стелю світового рекорду у стрибках з жердиною до позначки 610 см. Його прихильники, звичайно, дуже раділи. А от земляки трохи... засумували, бо одразу після стартів в Іспанії мали відбутися традиційні змагання «жердинників» у Донецьку. І Сергій навряд чи порадує рекордом, гадали вони.

Але Бубка не зіпсував настрою землякам і таки зібрався на рекорд. У переможному стрибку він подолав 611 см. Що ж, гадаємо, всі любителі спорту України приєднаються до поздоровлень, які надходять сьогодні на адресу Сергія Бубки.

Футбол. Чемпіонат СРСР, вища ліга. «Шахтар» (Донецьк) — «Арарат» (Єреван) — 2:0.

Новини з усієї України

АВАРІЮ ЛІКВІДОВАНО

19 березня неподалік села Токарі Лохвицького району Полтавської області стався аварійний викид природного газу з потужної бурової. На щастя, газ не загорівся, до того ж було безвітряно. Але викид газу загрожував мешканцям навколишніх сіл.

Того ж дня з Полтави сюди прибув загін спецпідрозділу з ліквідації аварій на нафтових і газових родовищах. На ранок 20 березня аварію вдалося ліквідувати. За офіційними даними обласного штабу цивільної оборони та обласного комітету охорони природи, людських жертв нема.

Про причини аварії зараз однозначно сказати не можна. Але не лише компетентній комісії, а й самим бурильникам Роменської нафтогазорозвідувальної експедиції виробничого геологічного об'єднання «Чернігівнафтогазгеологія» слід ретельно проаналізувати, чому трапляються некеровані ситуації.

Володимир ОЛЕФІРЕНКО.
Полтава, телефоном.

З'ЇХАЛИСЬ УГОРЦІ

Товариство угорської культури Закарпаття створено два роки тому. Відтоді воно виросло в помітну силу. З нагоди другої річниці в Ужгороді проведено міжнародну конференцію «Угорці Карпатського басейну наприкінці XX століття». В її роботі взяли участь посланці більше десяти країн світу, представники товариств зі Львова, Естонії, Казахстану. На пленарних засіданнях розглянуто проблеми освіти та підвищення кваліфікації угорців, які живуть за межами УР, співробітництва в політичній, економічній та громадській сферах, роль релігій в цьому процесі.

Конференція завершилася урочистим богослужінням на стадіоні «Авангард», у якому взяли участь представники різних релігійних конфесій.

Микола ГОРВАТ,
власний кореспондент «Голосу України».

ПОГОДА

Як повідомили нашому кореспонденту з Гідрометеоцентру, 21—22 березня у північних і західних областях України часом невеликий дощ, на решті території без опадів, у східній половині республіки тумани. Вітер південно - східний з переходом на південно-західний, 5—10 метрів на секунду, 21 березня у західних областях подекуди 15—20 метрів на секунду. Температура вдень 6—12 градусів тепла, у східних областях 21 березня близько 0, вночі по республіці 0—6 градусів тепла.

По Київській області сьогодні вдень часом невеликий дощ. Вітер південно-східний, 5—10 метрів на секунду. Температура 6—11 градусів тепла.

ПРО ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ТЕРИТОРІЇ, ЩО ЗАЗНАЛА РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

(Продовження. Початок на 3-й стор.).

або стронцію від 0,02 до 0,15 Кі/км^2, або стронцію від 0,02 до 0,15 Кі/км^2, або плутонію від 0,005 до 0,01 Кі/км^2, де ефективна еквівалентна доза опромінення людини може перевищувати 1,0 мЗв (0,1 Бер) за рік понад дозу, яку вона отримувала в доаварійний період;

4) зона посиленого радіоекологічного контролю — це територія з щільністю забруднення грунту ізотопами цезію від 1,0 Кі/км^2 до 5,0 Кі/км^2, або стронцію від 0,02 до 0,15 Кі/км^2, або плутонію від 0,005 до 0,01 Кі/км^2, а також територія з грунтами, які сприяють високій міграції радіонуклідів у рослини, з щільністю забруднення ізотопами цезію від 0,2 до 1,0 Кі/км^2, де ефективна еквівалентна доза опромінення людини не повинна перевищувати 1,0 мЗв (0,1 Бер) за рік понад дозу, яку вона отримувала в доаварійний період.

Додаткові критерії забрудненості грунту радіонуклідами можуть встановлюватись Національною комісією радіаційного захисту населення України.

При визначенні рівня забрудненості грунту для розмежування категорій зон встановлюється 90-процентний покажчик від загальної кількості замірів на щільність забруднення, розташованих у порядку їх зростання.

Межі вказаних зон встановлюються та переглядаються Радою Міністрів Української РСР на основі експертних висновків Національної комісії радіаційного захисту населення України, Академії наук Української РСР, Міністерства охорони здоров'я Української РСР, Державного комітету Української РСР по захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, Українського республіканського управління по гідрометеорології, Державного агропромислового комітету. Української РСР, Державного комітету Української РСР по екології та раціональному природокористуванню за поданням обласних Рад народних депутатів.

Карти зазначених зон, перелік населених пунктів, віднесених до цих зон, друкуються в республіканській та місцевій пресі.

Стаття 3. Визначення радіаційно небезпечних земель

Радіаційно небезпечні землі — це землі, на яких неможливе подальше проживання населення, одержання сільськогосподарської та іншої продукції, продуктів харчування, що відповідають республіканським та міжнародним допустимим рівням вмісту радіоактивних речовин, або які недоцільно використовувати за екологічними умовами.

Такі землі підлягають виключенню з сільськогосподарського обороту. До зазначених у цій статті земель належать території, вказані в пунктах 1 і 2 статті 2 цього Закону.

Стаття 4. Визначення радіоактивно забруднених земель

Радіоактивно забруднені землі — це землі, які потребують проведення заходів радіаційного захисту та інших спеціальних втручань, спрямованих на обмеження додаткового опромінення, зумовленого Чорнобильською катастрофою, та забезпечення нормальної господарської діяльності.

До зазначених у цій статті земель належать території, вказані в пунктах 3 і 4 статті 2 цього Закону.

Стаття 5. Компетенція Української РСР щодо зон, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи

Українська РСР відповідно до Декларації про державний суверенітет України визначає правовий режим зон, укладає договори на проведення робіт з державними органами СРСР, радянськими республіками, зарубіжними країнами і міжнародними організаціями.

Рада Міністрів Української РСР визначає всю господарську міжнародну діяльність у зоні відчуження.

Координацію робіт у зонах здійснює Державний комітет Української РСР по захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Стаття 6. Фінансування робіт у зонах, що зазнали радіоактивного забруднення

Фінансування робіт для подолання наслідків Чорнобильської катастрофи здійснюється за рахунок коштів, що виділяються згідно з Державною союзно-республіканською програмою по ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, в тому числі за рахунок бюджету республіки, з якого зменшуються суми відрахувань до союзного бюджету в необхідному обсязі, а також інших фінансових надходжень.

Для цього в системі банків Української РСР створюється кредитно-фінансовий банк «Чорнобиль».

Розпорядником коштів є Рада Міністрів Української РСР. Планування, матеріально-технічне забезпечення та обсяги фінансування робіт визначаються Радою Міністрів Української РСР за поданням Державного комітету Української РСР по захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Стаття 7. Забезпечення господарської діяльності у зонах гарантованого добровільного відселення та посиленого радіоекологічного контролю

Державні підприємства, організації, колгоспи, радгоспи та інші установи, розміщені у зонах гарантованого добровільного відселення та посиленого радіоекологічного контролю, звільняються від оподаткування. Для них Радою Міністрів Української РСР встановлюються пільгові умови фінансування, гарантоване матеріально-технічне забезпечення.

Стаття 8. Управління зоною відчуження

Управління зоною відчуження здійснює відповідний підрозділ Державного комітету Української РСР по захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС — Адміністрація зони.

Адміністрація зони організує і координує всі заходи на території зони відчуження, вирішує питання їх фінансування, охорони громадського порядку і здоров'я персоналу, що працює на цій території, захисту наукових і економічних інтересів республіки, а також несе відповідальність за оперативне, повне і об'єктивне інформування населення республіки про екологічний стан у зоні відчуження.

Стаття 9. Управління зонами безумовного (обов'язкового) відселення та гарантованого добровільного відселення

Управління зонами безумовного (обов'язкового) відселення та гарантованого добровільного відселення здійснюється відповідними обласними Радами народних депутатів.

Стаття 10. Забезпечення населення України інформацією про радіаційний стан території

Рада Міністрів Української РСР забезпечує населення необхідною інформацією про радіаційний стан території.

Стаття 11. Пріоритет на власність щодо інформації та результатів наукових досліджень, пов'язаних з Чорнобильською катастрофою

Вся наукова інформація та результати наукових досліджень, які отримані в Чорнобильській зоні, є надбанням Української РСР і можуть бути використані тільки з дозволу Ради Міністрів Української РСР.

Розділ II
Правовий режим зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення

Стаття 12. Види діяльності, заборонені у зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення

Землі зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення виводяться з господарського обороту, відмежовуються від суміжних територій і переводяться до категорій радіаційно небезпечних земель.

У зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення забороняється:

— постійне проживання населення;

— здійснення діяльності з метою одержання товарної продукції;

— перебування осіб, які не мають на це спеціального дозволу, а також залучення до роботи осіб віком до 35 років без їх згоди;

— вивезення за межі зон без спеціального дозволу Державного комітету Української РСР по захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС землі, глини, піску, торфу, деревини, рослинних кормів, лікарських рослин, грибів, ягід та інших продуктів побічного лісокористування, за винятком зразків для наукових цілей;

— винесення або вивезення із зон будівельних матеріалів і конструкцій, машин і устаткування, домашніх речей тощо без спеціального дозволу Державного комітету Української РСР по захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС і дозиметричного контролю;

— ведення сільськогосподарської, лісогосподарської, виробничої та іншої діяльності, а також будівництво без спеціального дозволу;

— випасання худоби, порушення середовища перебування диких тварин, спортивне та промислове полювання і рибальство;

— перегін тварин, сплав лісу, транзитний проїзд усіх видів транспорту. В'їзд на територію зони і виїзд з неї здійснюється тільки за спеціальними перепустками з обов'язковим дозиметричним контролем людей та транспортних засобів;

— будь-яка діяльність, яка не забезпечує режим радіаційної безпеки.

Стаття 13. Обов'язкові заходи, які здійснюються в зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення

У зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення спеціалізованими підрозділами здійснюються обов'язкові заходи щодо:

— запобігання винесенню радіонуклідів з території зон і радіоактивного забруднення навколишнього середовища;

— моніторингу стану природного середовища та медико-біологічного моніторингу;

— утримання території в належному санітарному і пожежобезпечному стані;

— застосування методів фіксації радіонуклідів на місцевості.

Всі види діяльності повинні проводитись з обмеженням кількості залучених осіб та загальної колективної дози.

Стаття 14. Охорона території зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення

У зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення забезпечується суворий природоохоронний режим, охорона територій, природних, історичних та етнокультурних пам'яток відповідно до чинного законодавства.

Охорону громадського порядку, протипожежну безпеку на території зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, контрольно-пропускний режим при в'їзді та виїзді з таких зон забезпечують спеціалізовані органи Міністерства внутрішніх справ Української РСР.

Контроль за виконанням зазначених заходів здійснюється на території зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення відповідними виконавчими комітетами обласних Рад народних депутатів.

Розділ III
Правовий режим зони гарантованого добровільного відселення

Стаття 15. Використання земель зони гарантованого добровільного відселення.

Земельні ділянки, розміщені у зоні гарантованого добровільного відселення, належать до радіоактивно забруднених і використовуються в порядку, що визначається Радою Міністрів Української РСР.

Якщо за економічними та екологічними умовами подальше використання цих земель неможливе, вони переводяться до радіаційно небезпечних.

Стаття 16. Види діяльності, заборонені у зоні гарантованого добровільного відселення

У зоні гарантованого добровільного відселення забороняється:

— будівництво нових, розширення діючих підприємств, безпосередньо не пов'язаних із забезпеченням радіоекологічного, соціального захисту населення та його життєдіяльності;

— будь-яка діяльність, що погіршує радіоекологічну ситуацію;

— природокористування, яке не відповідає вимогам норм радіаційної безпеки;

— внесення пестицидів, гербіцидів, отрутохімікатів без спеціального дозволу Ради Міністрів Української РСР;

— залучення школярів, учнів і студентів до робіт, які можуть негативно вплинути на стан їх здоров'я (за висновками Міністерства охорони здоров'я Української РСР).

Стаття 17. Заходи щодо зниження ризику захворюваності населення у зоні гарантованого добровільного відселення

З метою зниження ризику захворюваності населення та зменшення доз опромінення державою гарантується:

— добровільне переселення людей із зони;

— перепрофілювання виробництв на випуск екологічно чистої продукції;

— постійний дозиметричний контроль радіоактивного забруднення грунту, води, повітря, продуктів харчування, сировини, жилих і виробничих приміщень, а також медико-біологічний та радіоекологічний моніторинг;

— проведення суцільної щорічної медичної диспансеризації населення та забезпечення ранньої профілактики захворювань;

— забезпечення населення в необхідній кількості та асортименті медичними препаратами, питною водою, чистими продуктами харчування, у тому числі такими, які мають радіопротекторні властивості, сприяють виведенню з організму радіонуклідів;

— у разі доцільності дезактивація території спеціалізованими підрозділами;

— проведення суцільної газифікації населених пунктів та будівництва доріг з асфальтовим та бетонним покриттям;

— надання громадянам, які проживають на зазначеній території, пільг та компенсацій, передбачених Законом Української РСР «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» та іншими актами чинного законодавства.

Розділ IV
Правовий режим зони посиленого радіоекологічного контролю

Стаття 18. Заходи щодо зниження ризику захворюваності населення у зоні посиленого радіоекологічного контролю

З метою зниження ризику захворюваності населення та зменшення доз опромінення державою гарантується:

— перепрофілювання виробництв на випуск екологічно чистої продукції;

— постійний дозиметричний контроль радіоактивного забруднення грунту, води, повітря, продуктів харчування, сировини, жилих і виробничих приміщень, а також медико-біологічний та радіоекологічний моніторинг;

— проведення суцільної щорічної медичної диспансеризації населення та забезпечення ранньої профілактики захворювань;

— забезпечення населення в необхідній кількості та асортименті медичними препаратами, питною водою, чистими продуктами харчування, в тому числі такими, які мають радіопротекторні властивості, сприяють виведенню з організму радіонуклідів;

— в разі доцільності дезактивація території спеціалізованими підрозділами;

— поетапне проведення суцільної газифікації населених пунктів та будівництва доріг з асфальтовим та бетонним покриттям;

— надання громадянам, які проживають на зазначеній території, пільг та компенсацій, передбачених Законом Української РСР «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» та іншими актами чинного законодавства.

Стаття 19. Види діяльності, заборонені у зоні посиленого радіоекологічного контролю

(Закінчення на 7-й стор.).

ПРО ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ТЕРИТОРІЇ, ЩО ЗАЗНАЛА РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

(Закінчення. Початок на 3-й і 6-й стор.).

У зоні посиленого радіоекологічного контролю забороняється:

— будівництво санаторіїв, піонерських таборів, баз і будинків відпочинку, а також будівництво нових, розширення і реконструкція діючих підприємств, які шкідливо впливають на здоров'я населення і навколишнє середовище;

— будь-яка діяльність, що погіршує радіоекологічну ситуацію;

— природокористування, яке не відповідає вимогам норм радіаційної безпеки;

— внесення пестицидів, гербіцидів, отрутохімікатів без спеціального дозволу Ради Міністрів Української РСР;

— залучення школярів, учнів і студентів до робіт, які можуть негативно вплинути на стан їх здоров'я (за висновками Міністерства охорони здоров'я Української РСР).

Розділ V

Контроль за дотриманням правового режиму в зонах, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи

Стаття 20. Державний контроль за дотриманням правового режиму в зонах, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи

Державний контроль за дотриманням правового режиму в зонах, що зазнали радіоактивного забруднення, здійснюється обласними Радами народних депутатів, їх виконавчо-розпорядчими органами, а також уповноваженими на те державними органами в порядку, встановленому законодавством Української РСР.

Органом, відповідальним за здійснення державного контролю за дотриманням правового режиму зони відчуження, є Державний комітет Української РСР по захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Стаття 21. Органи, відповідальні за здійснення радіаційного контролю в зонах, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи

Контроль і прогнозні оцінки сумарної дози опромінення людей усіма джерелами за конкретних умов їх життя і діяльності покладається на Міністерство охорони здоров'я Української РСР.

Загальна оцінка радіаційної обстановки на території зон, що зазнали радіоактивного забруднення, радіоекологічний моніторинг території, методичне керівництво та координація робіт по визначенню радіаційної обстановки покладаються на Державний комітет Української РСР по захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Радіаційний контроль сільськогосподарських угідь здійснюється Державним агропромисловим комітетом Української РСР, лісових угідь незалежно від їх відомчого підпорядкування — Міністерством лісового господарства Української РСР, водних ресурсів — Міністерством водних ресурсів і водного господарства Української РСР, підземних вод та геологічного середовища — Українським головним координаційно - геологічним управлінням «Укргеологія», території населених пунктів — Українським республіканським управлінням по гідрометеорології.

Радіаційний контроль за рівнем забруднення сільськогосподарської продукції і продуктів харчування здійснюється Державним агропромисловим комітетом Української РСР, Міністерством охорони здоров'я Української РСР.

Радіаційний контроль за рівнями забруднення залізничного, водного, авіаційного та автомобільного транспорту, їх складових частин, вирішення питань про надання дозволу на його переміщення за межі зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення покладається на міністерства і відомства, яким належать вказані транспортні засоби, за участю в необхідних випадках відповідних служб Міністерства внутрішніх справ Української РСР.

Надання дозволу на вивезення домашніх та побутових речей, знарядь праці та будівельних матеріалів за межі радіоактивно забрудненої території, з якої передбачається відселення людей, покладається на органи державного санітарного нагляду та штаби Цивільної оборони, а домашніх тварин — на Державну інспекцію ветеринарного нагляду Української РСР.

Інспекційний контроль за достовірністю і об'єктивністю даних відомчих служб, що здійснюють радіаційний контроль, незалежно від їх підпорядкування покладається на державний санітарний нагляд Міністерства охорони здоров'я Української РСР, а метрологічний контроль — на Українське республіканське управління Держстандарту СРСР.

Розділ VI

Відповідальність за порушення правового режиму в зонах, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи

Стаття 22. Відповідальність за порушення правового режиму в зонах, що зазнали радіоактивного забруднення

Особи, винні у:

— порушенні правового режиму, встановленого цим Законом для зон, що зазнали радіоактивного забруднення, невиконанні наказів державних органів, які здійснюють контроль у цій галузі;

— невиконанні передбачених цим Законом радіаційно захисних заходів;

— приховуванні, фальсифікації, несвоєчасному або неповному інформуванні населення про радіоекологічну обстановку несуть кримінальну, адміністративну, матеріальну чи іншу відповідальність відповідно до чинного законодавства.

Громадяни, посадові та інші особи, з вини яких підприємствам, установам й організаціям завдано збитків, пов'язаних із здійсненням заборонених в зонах радіоактивного забруднення господарської або іншої діяльності, несуть кримінальну, адміністративну, матеріальну відповідальність у порядку, встановленому чинним законодавством.

Громадяни, винні у знищенні, пошкодженні чи перенесенні знаків радіаційної безпеки або огорожі зазначених зон, несуть кримінальну, адміністративну, матеріальну або іншу відповідальність згідно з чинним законодавством.

Голова Верховної Ради Української РСР
Л. КРАВЧУК.

м. Київ.
27 лютого 1991 року

КОНЦЕПЦІЯ

проживання населення на територіях Української РСР з підвищеними рівнями радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи

Критичний стан справ, що склався внаслідок Чорнобильської катастрофи, відсутність системного підходу до ліквідації її наслідків, неможливість наукового обгрунтування безпечного проживання населення на територіях, що зазнали радіоактивного забруднення, зволікання у вирішенні питань реконструкції дозового навантаження та розробки норм радіаційної безпеки — зумовлює необхідність прийняття цієї Концепції.

Мета Концепції — зменшення негативного впливу Чорнобильської катастрофи на здоров'я населення.

Базовий принцип Концепції полягає в тому, що для критичної групи населення (діти 1986 року народження) величина ефективної еквівалентної дози додаткового опромінення, пов'язаного з Чорнобильською катастрофою, не повинна перевищувати 1,0 мЗв (0,1 Бер) за рік і 70,0 мЗв (7,0 Бер) за життя понад дозу, яку отримувало населення у доаварійний період в конкретних природних умовах.

Ситуація, що склалася на радіоактивно забруднених територіях свідчить про низьку ефективність системи контрзаходів, спрямованих на усунення шкідливого впливу радіоактивного опромінення на здоров'я людей. За цих обставин відселення людей із зазначеної місцевості набуває особливого значення.

Для прийняття рішення про відселення, до того часу, поки не буде встановлена індивідуальна ефективна еквівалентна доза опромінення населення, за тимчасовий критерій приймається щільність забруднення грунту радіонуклідами.

Враховуючи існуючу небезпеку для здоров'я населення, яке проживає на територіях з різними рівнями забрудненості радіоактивними речовинами, а також відсутність можливості одночасного переселення великої кількості людей у радіоекологічно чисті місцевості, встановлюється принцип поетапного відселення:

I етап — безумовне (обов'язкове) відселення.

З територій із щільністю забруднення ізотопами цезію від 15,0 Кі/км² та вище, або стронцію від 3,0 Кі/км² та вище, або плутонію від 0,1 Кі/км² та вище, де проживання населення в існуючих умовах може призвести до перевищення додаткової за рахунок Чорнобильської катастрофи ефективної еквівалентної дози опромінення 5,0 мЗв (0,5 Бер) за рік, що з точки зору шкоди здоров'ю є небезпечним.

II етап — гарантоване добровільне відселення.

З територій із щільністю забруднення цезієм від 5,0 до 15,0 Кі/км² або стронцієм від 0,15 до 3,0 Кі/км², або плутонієм від 0,01 до 0,1 Кі/км², де проживання населення в існуючих умовах може призвести до перевищення додаткової за рахунок Чорнобильської катастрофи ефективної еквівалентної дози опромінення 1,0 мЗв (0,1 Бер) за рік, що з точки зору шкоди здоров'ю є небезпечним.

На цих територіях необхідне запровадження системи контрзаходів по радіаційному захисту населення.

Для прийняття рішення про відселення застосовуються також додаткові критерії, зокрема:

— якщо у сільській місцевості немає можливості виробництва чистої продукції;

— якщо державна і кооперативна сільськогосподарська діяльність не може гарантувати виробництво, переробку та збут радіоактивно чистої продукції.

Внаслідок Чорнобильської катастрофи з'явилися умови для комбінованої дії радіоактивного опромінення та чинників нерадіоактивного походження (синергізм), що значно підвищує негативний вплив малих доз радіоактивного опромінення на стан здоров'я населення, особливо дітей.

За цих обставин ступінь наявності синергізму є додатковим критерієм для прийняття рішень про реалізацію будь-яких протирадіаційних заходів.

Проживання громадян у місцевостях із щільністю забруднення ізотопами цезію від доаварійного рівня до 5,0 Кі/км², або стронцію від доаварійного рівня до 0,15 Кі/км², або плутонію від доаварійного рівня до 0,01 Кі/км² допускається за умов посиленого радіоекологічного контролю з урахуванням природно-кліматичної, комплексної екологічної характеристики конкретної території та перевищення додаткової за рахунок Чорнобильської катастрофи ефективної еквівалентної дози опромінення 1,0 мЗв (0,1 Бер) за рік.

При невиконанні цієї умови населенню надається можливість відселення в радіоекологічно чисті райони.

Юридичне та виконавче забезпечення положень Концепції здійснюється на підставі та відповідно до Законів Української РСР «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи», «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», положення про Національну Комісію радіаційного захисту населення України (НКРЗУ) та інших відповідних законодавчих актів Української РСР. У разі виявлення додаткових даних про негативний вплив радіоактивного опромінення на стан здоров'я населення, вносяться відповідні зміни до чинного законодавства Української РСР.

Постанова Верховної Ради Української РСР

ПРО КОНЦЕПЦІЮ ПРОЖИВАННЯ НАСЕЛЕННЯ НА ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНСЬКОЇ РСР З ПІДВИЩЕНИМИ РІВНЯМИ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

1. Затвердити у другому читанні Концепцію проживання населення на територіях Української РСР з підвищеними рівнями радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи.

2. Доручити Президії Верховної Ради Української РСР до 01.03.91 року розглянути питання про створення Національної Комісії радіаційного захисту населення України (НКРЗУ), положення про цей орган та його голову і внести відповідні рішення на затвердження Верховною Радою Української РСР до 10.03. 1991 року.

3. Доручити Раді Міністрів Української РСР розглянути питання та підготувати пропозиції щодо:

— запровадження науково обгрунтованої системи реконструкції дозового навантаження радіоактивним опроміненням населення внаслідок Чорнобильської катастрофи та розрахунку індивідуальної ефективної еквівалентної дози опромінення (з 26.04.1986 року);

— визначення об'єктивного стану радіоактивного забруднення території України (в тому числі м. Києва) внаслідок Чорнобильської катастрофи та створення республіканської незалежної системи радіоекологічного моніторингу;

— створення республіканського центру радіаційної медицини та радіобіології в м. Києві.

Про хід виконання даної постанови Раді Міністрів Української РСР доповісти Верховній Раді Української РСР у травні 1991 року.

Голова Верховної Ради Української РСР
Л. КРАВЧУК

м. Київ
27 лютого 1991 року.

У дипломатичних колах

ДО ЄВРОПИ БЕЗ КОРДОНІВ

З офіційним візитом у Києві перебував посол Італійської Республіки в СРСР Фердинандо САЛЛЕО. Він зустрівся з першим заступником Голови Верховної Ради І. Плющем, Головою Ради Міністрів В. Фокіним, міністром закордонних справ А. Зленком. Італійський гість люб'язно погодився відповісти на запитання кореспондента «Голосу України».

— Пане Саллео, чим викликаний ваш приїзд до нашої республіки?

— Вже багато років посол Італії не приїздив на Україну, і я вважав за потрібне здійснити свій перший офіційний візит саме до вас. Головне завдання полягало в тому, щоб ширше представити Італійську Республіку. Мою країну добре знають в історичному, культурному аспектах, але ж Італія — сучасна, розвинена держава. Тому я сподіваюсь, що мій короткий візит сприятиме також розвиткові економічних відносин.

— Пане посол, які, на вашу думку, галузі економіки є найбільш перспективними у відносинах Італії та України?

— Я думаю, що для України є важливим співробітництво в тих галузях, де у нас запроваджено передові технології, наприклад, в електроніці й переробці продуктів. Наша країна має дуже мало природних ресурсів, але входить у десятку найрозвинутіших країн світу. А 81 відсоток промисловості припадає на малі та середні підприємства. Їм потрібно шукати контактів. І мені приємно відзначити, що в Києві я зустрів італійських бізнесменів, які приїхали підписувати контракти.

— З урахуванням активізації контактів між Італією та Україною чи не планується відкрити в Києві консульство Італійської Республіки?

— «На папері» існує консульство в Одесі. Воно було заплановане багато років тому як відповідник консульству в Генуї. Але практично його немає. Ми поки що не ведемо ніяких переговорів. Та й структура міністерства закордонних справ Італії обмежена: повний дипломатичний склад — 700 чоловік — на 120 посольств і 40 консульств.

— Між нашими народами існують традиційні культурні зв'язки, чи будуть розвиватися відносини на політичному рівні, наприклад на міжпарламентському?

— Я репрезентую виконавчу владу і тому хочу зауважити, що італійський уряд сприяє таким контактам. Ми вважаємо, що органи, обрані народом, повинні спілкуватися, бо це кращий шлях до взаєморозуміння.

— Пане Саллео, Україна має намір брати активну участь в загальноєвропейському процесі...

— Європейський процес — це той діалог, який здатний вирішувати спільні питання. Не можу сказати, що я зрозумів усі проблеми України, але під час зустрічей в Києві мої співрозмовники щиро говорили про них і наголошували на необхідності інтеграції.

Я ще двадцять років тому брав участь у розробці загальноєвропейських питань. А зараз Італія активізує свої зусилля в процесі, який веде нас до Європи без кордонів. Бо глобальні проблеми на них не зважають. Наприклад, проблеми екології, руху капіталу, транспорту. Європейський процес — це шлях, який гарантує Італії і Україні успішне майбутнє.

Провів інтерв'ю
Тарас ПЕТРІВ.

Наш прес-клуб

Очима зарубіжних колег

«Побоюючись демократичних реформ у Радянському Союзі, кубинські комуністи намагаються позбутися деяких атрибутів колишньої радянської моделі. У Гаванському університеті, наприклад, сьогодні друкуються посібники з журналістики кубинських авторів, а не перекладних посібників, виданих у МДУ. У середніх школах на Кубі поступово вводяться курси особистої етики моралі».

«Лос-Анджелес таймс» (США)

* * *

«В останні три місяці все виразніше складається певний стереотип у відносинах між Делі й Вашінгтоном. Ці взаємозв'язки можна охарактеризувати двома словами: «дай і візьми». У січні дві важливі події для Індії відбулися з безпосередньою участю американців. Міжнародний валютний фонд, у якому США відіграють провідну роль, погодився надати Делі солідну позику, ще раніше Білий дім схвалив продаж Індії другого комп'ютера».

«Телеграф» (Індія)

* * *

«Уряд СРСР з метою врегулювання системи розподілу, яка перебуває в нестабільному стані під час переходу до ринкової економіки, звернувся до Японії з пропозицією реалізувати спільний проект щодо створення нової системи розподілу в СРСР. Під час візиту до СРСР у першій половині лютого делегації представників офіційних і приватних підприємств Японії високопоставлений представник Радянського уряду звернувся з проханням сприяти реалізації цього проекту. Японська сторона, враховуючи квітневий візит в Японію Президента СРСР М. Горбачова, приступила до конкретного вивчення пропозиції, вважаючи цей проект ядром інтелектуальної допомоги Радянському Союзові».

«Іоміурі» (Японія)

* * *

«Якою б не була важкою ситуація при Михайлові Горбачові, вона може ще більше погіршитись — як для радянських громадян, так і для інших людей у цілому світі — при будь-якому можливому його наступнику...

Можливо, було б краще, якби Горбачов відійшов у бік, поступившись місцем Борису Єльцину, який вимагає відставки Президента. Але реформатор Єльцин — такий самий вихідець із середовища КПРС, як і Горбачов, і, можливо, став би грати в ту саму гру, проводячи політику на виживання. Єльцин уже ухиляється від проведення багатьох обіцяних ним реформ».

«Нью-Йорк таймс» (США).

* * *

«Горбачов намагається лавірувати між крайніми реформаторами, як, наприклад, Єльцин, і впертими консервативними силами. Цей курс дедалі більше загрожує загальмувати реформи».

«Хандельсблат» (ФРН).

●

Найбільша за всю повоєнну історію демонстрація фермерів Західної Європи відбулася в Женеві перед штаб-квартирою Генеральної Згоди про тарифи і торгівлю. Демонстранти виступали проти змін в структурі західноєвропейського фермерства, що, на їхню думку, спричинить масове зубожіння дрібних і середніх господарств.

Фото ТАРС.

Д. ХЕРД виступив перед студентами

Під час перебування у столиці України міністр закордонних справ і в справах співдружності Великобританії Дуглас Херд відвідав Київський держуніверситет ім. Т. Шевченка, де виступив перед студентами з лекцією про побудову нового європейського дому.

— Я приїхав саме до Києва тому, що це столиця другої за величиною республіки, яка має багату історичну й культурну спадщину, а за населенням майже така, як і Британія, — сказав на початку лекції Д. Херд.

Характеризуючи європейський процес, міністр зазначив, що головною його рисою є тенденція до об'єднання, утворення в Європі принципово нової спільної структури.

— Це, безумовно, представляє інтерес для України, — підкреслив Д. Херд. — Ми довели, що нації і народи можуть зблизитись і при цьому зберегти свою національну самобутність.

Торкаючись процесів децентралізації у нашій країні, британський міністр підтвердив, що підтримує збереження Радянського Союзу як єдиної держави. Разом з тим він наголосив, що Великобританія не стане заперечувати об'єктивним процесам, які відбуваються в нашій країні, тим більше не стане втручатися в них.

На завершення лекції Д. Херд охоче відповів на численні запитання студентів.

Тимофій ПРОКОПЕНКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Еврика!

ПЛАВУЧИЙ АЕРОПОРТ

Збільшення потоку авіапасажирів змусило японських учених вивчати можливість будівництва найближчими роками ще одного аеропорту. Третій столичний аеропорт планується побудувати в акваторії Токійської затоки. Формою він нагадує ромб, а фундамент спиратиметься на дно океану. На думку експертів, це забезпечить йому більшу надійність, ніж він спирався б на штучний насип. Аеропорт зв'язуватиметься з берегом автомагістралями й підводним тунелем.

Автори проекту запевняють, що такий аеропорт не завдасть шкоди людям, не буде порушено екологічну рівновагу. Вартість будівельних робіт перевищуватиме сім трильйонів ієн.

НА ДОПОМОГУ ШАХТАРЯМ

Чилійські інженери створили принципово нову машину, яка має високу продуктивність праці й здатна роздрібнювати найтвердіші породи. Крім того, сконструйовано нові види вентиляційних систем і відвантажувальних машин. Фірма «Лотемак» розглядає можливість продажу нових машин на шахти Мексіки й Венесуели. Бажання купити чилійські агрегати висловили Болівія, Перу Бразилія. Може, й Україні, в часи нестабільності в шахтарських регіонах, варто звернути увагу на нову техніку?

ЦЕГЛА ВЖЕ НЕ ПОТРІБНА!

Нещодавно французькі вчені створили композитивні матеріали на мінеральній основі, які використовуватимуться в будівництві на початку XXI століття. Завдяки новим розробкам підвищаться темпи будівництва, житло буде обладнане різноманітними новітніми елементами, дасть змогу мешканцям пристосуватись до зрослих на той час потреб. У проекті розраховано поліпшену ізоляцію, міцність і декоративність. Розробкою зацікавилися медики. На їхню думку, матеріали на мінеральній основі не впливатимуть несприятливо на людський організм, а в деяких випадках захищатимуть його.

Інформ-шоу

ПРИХИЛЬНИКІВ НЕ ПОМЕНШАЛО

Прочани розгубилися. Одвічно сходилися вони з усього світу в район Бодх гайа на півночі Індії, щоб припасти до першосвятинь буддизму. Саме тут, за переказами, просвітління зійшло на принца Сіддхартха Гаутаму, і він став Буддою. Століттями вивірялися маршрути прочан, глибоким змістом наповнювалася назва кожного села... Але ось нові дорожні показчики спантеличили мандрівників. Невже у святої землі — нові кумири?

Одне із недавно побудованих тут селищ має назву Сталін нагар — «Місто Сталіна». Неподалік розташований Марксваді нагар — «Марксистський». Є і революційне село, яке має ім'я Леніна. Не забуто й індійських комуністичних керівників... Авторство цих назв належить радикальним прихильникам компартії (марксистської), яка уже кілька років править у штаті Західна Бенгалія. Схоже, вони вирішили закріпити свої ідеї на святій землі назавжди. До речі, нові селища з'являються в основному на землях, відібраних у поміщиків у ході реформи, і місцеві селяни появу «Ленінградів», «Сталінградів» та «Карл-Маркс-Штадтів» схвалюють.

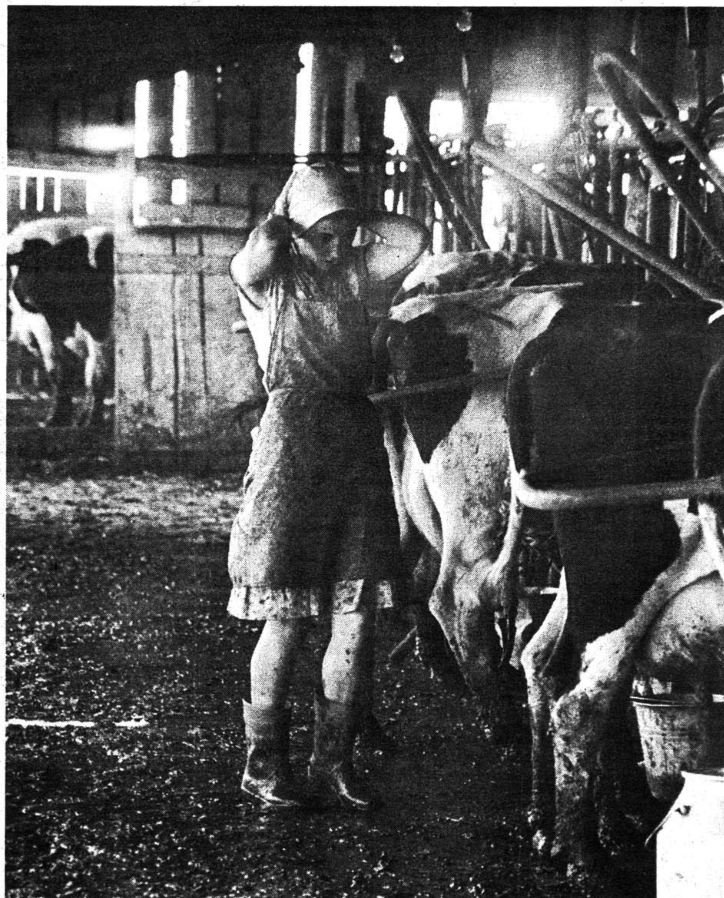

МИ ТА ІНШІ ХІМІЧНІ СПОЛУКИ

Один знайомий професор у бесіді цілком приватній, сидячи перед каміном, обмовився якось:

— Усі ми на цій землі — окисли... А чого ви на мене дивитесь такими очима! Смішно! А чим ви, справді, відрізняєтесь від парникового огірка, від оцього мого кота й від

мене самого! Нічим, повірте, я — хімік, я — знаю...

Довелося погодитись.

А після деяких роздумів навіть на душі полегшало.

Воно й справді: окисли теж різні бувають. Одні — я, ви, ваш улюблений кіт чи кінь. Інші — менш благородні, як ото іржа чи ще щось там таке. І на тім спасибі матінці-природі. Усі ми, виходить, — надто близька рідня, і приємно бути братом котові чи ще там комусь вухастому, пухнастому, патлатому й хвостатому.

Але ж — чим більше рідні, тим більше проблем.

Ваш котисько, якого ви тільки вчора підібрали на вулиці, сьогодні вважає себе старшим за вас і компетентнішим у всіляких справах.

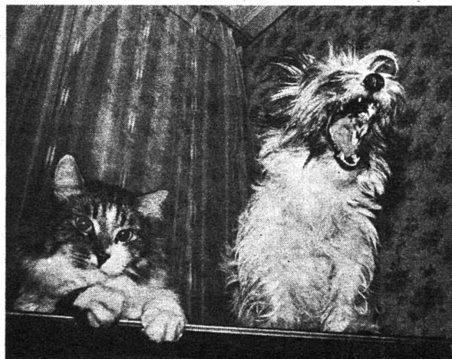
Це вас іноді ображає, ви з ним сваритесь.

А от ваша корова — навпаки: така велика, така солідна, а прикидається дитиною й не може без вас кроку ступити, а ще, немов справді дитина, повсякчас трапляє в шкоду...

...Чому вираз «Щоб ти скис!» вважають непарламентським! Щодо мене — то я готовий. Цікаво, що з мене вийде при черговому окисленні!

Віталій ЖЕЖЕРА.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО, Володимира ОЧЕРЕТНОГО, Володимира ФАЛІНА, Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ПОЗОЛОТІТЬ, ХТО МОЖЕ, РУЧКУ

Жителі далекого карпатського села передають палкі вітання Верховній Раді УРСР

ДЕСЯТИЛІТТЯМИ У НАС ВКОРІНЮВАЛАСЯ ПРАКТИКА, КОЛИ СІЛЬСЬКА ЧИ МІСЬКА РАДА ЖИЛИ ОДНИМ ЖИТТЯМ, А КОЛГОСПИ, ЗАВОДИ, ФАБРИКИ, ЗАЛІЗНИЦІ, ЩО ЗНАХОДЯТЬСЯ НА ЇХ ТЕРИТОРІЯХ,— ІНШИМ. ЯКЩО ЩОСЬ І РОБИЛОСЯ ТАМ, ТО ТІЛЬКИ ЗАВДЯКИ МИЛОСТИНІ ФІНАНСОВИХ МАГНАТІВ.

ПРЕКРАСНІ ЗАКОНИ ПРИЙНЯЛА ВЕРХОВНА РАДА ОСТАННІМ ЧАСОМ. АЛЕ, МАБУТЬ, У РАДІСНІЙ ЕЙФОРІЇ НЕ ПОДУМАЛА ПРО ОДНУ ДРІБНИЧКУ: ЯК САМЕ ЦИМИ ЗАКОНАМИ СКОРИСТАТИСЯ? ЗА ОСТАННІ ТРИ РОКИ У СЕЛІ З'ЯВИЛОСЯ НОВИХ СТО БУДИНКІВ.

Село Ясиня — це перлина серед гір. Це мальовничі полонини, де вигулюється худоба, що приносить людям дивовижного смаку молоко, унікальні сири і бринзу.

Село Ясиня — це урочища, хвилясті лінії хребтів з прадавнім лісом, ягодами й грибами. Це схили гір, де лежить глибокий сніг з листопада по травень — улюблені місця гірськолижників, які їдуть сюди за здоров'ям ледь не з усієї країни. Це місце, яке створене, здається, самим богом для земної і неземної радості людей.

І в той же час Ясиня — село, де вкрай розбиті, понівечені шляхи-дороги — такі погані, що гірших, певно, не знайдеться у всьому світі, хоч і проходить через нього центральна магістраль.

Село Ясиня — це фактично розвалена в центрі школа, у якій невідомо як учаться діти і мучаться вчителі, це доведена до краю лазня, куди вже люди бояться ходити, це розбитий у самісінькому центрі, на автобусній зупинці, пробачайте, туалет, до якого ось уже кілька років нікому діла немає, і бідні пасажири у паузі між їздою змушені розбігатися по людських подвір'ях.

Бідне, запущене, одним словом, село. І це при високій загальній культурі закарпатських сіл, при любові тамтешніх людей до чистоти, архітектурної довершеності, краси своїх осель.

Але чому — бідне? Як може бути бідним село, у якому багатющий лісокомбінат, що вергає мільйонами, хутрова фабрика з непоганими прибутками, дві турбази союзного значення, які хоч нині дещо фінансово підупали, але теж сидять не без грошей. Зрештою, колгосп — не перший у районі, але й не останній? Та скажіть комусь десь у світі про таке — не повірять. Бо там, як само собою зрозуміле, першочергова турбота кожного підприємства, не кажучи про місцеву владу, про своє рідне місто чи село.

У світі, та не в нас. Для обласної Ради Ясиня — це село, яке аж на протилежному краї від обласного центру. А про що піклуються і куди передусім вкладають кошти обласні Ради — ми добре знаємо.

Місцевий бюджет — не будемо краще й згадувати проти ночі. Десятиліттями у нас вкорінювалася практика, коли сільська чи міська Рада жили одним життям, а колгоспи, заводи, фабрики, залізниці, що знаходяться на їх територіях, — іншим. Якщо щось і робилося там, то тільки завдяки милостині фінансових магнатів, які, коли находив на них добрий настрій, могли позолотити місцеву ручку, а коли ні — не давати ні копійки. І ніщо — ні людський суд, ні гнів, ні добре слово не могли примусити місцевих владик зглянутися на зубожіння міста чи села, у якому вони і їхні діти теж мешкають. Аж поки вони самі цього не зволять...

— Але ж то було вчора,— кажу голові сільської Ради Василю Дячуку. — Сьогодні прийнято закони про пріоритетний розвиток села, про місцеве самоврядування, які розв'язують вам руки. Може, ви самі за звичкою чекаєте манни небесної, все ще розкачуєтесь?

Голова місцевої влади, хитро на мене зиркнувши, мовив:

— Ну то давайте разом сходимо до директора лісокомбінату і заберемо в нього гроші, що належать по новому закону сільській Раді. А заодно й хутрову фабрику навідаємо.

І додав:

— Побачите, чим це скінчиться... Прекрасні закони прийняла Верховна Рада останнім часом. Але, мабуть, у радісній ейфорії не подумала про одну дрібничку: як саме цими законами скористатися? За останні три роки у селі з'явилося нових сто будинків. За останні три роки ми не одержали ні від кого жодної цеглини. Або візьмемо наш уславлений лісокомбінат. Щороку він заготовляє 140 тисяч кубометрів лісу. І жодної деревини чи дошки не дав сільраді — на розвалену школу, на дитсадок чи житло. Не давав і не дає. Сільська і районна Ради на основі Закону про місцеве самоврядування і місцевий бюджет ухвалили п'ять процентів від добутого лісу залишати на соціальний розвиток і благоустрій села. І думаєте, щось змінилось? Справа не в директорі лісокомбінату. Юрій Копчук — прекрасна людина, і якщо по секрету, щось-таки іноколи тихесенько дістаємо від нього. Але це мізер проти того, що могли б мати законно. А в нього зв'язані руки. Закон є, але не для нього, бо у Юрія Юрійовича своє начальство, свої закони, яких ніхто не відмінив і яких він не може порушувати. Ось вам і живи, дій за новими законами...

— А що, якби ви взяли і забрали оті п'ять процентів лісу. Як би розвивалася ситуація?

— Ніяк. Директор не випише лісу — й край. Силою не забереш. Ми ще, слава Богу, не дожили до того, щоб іти стінка на стінку. Кажу ж, мені треба, крім закону, мати чіткі повноваження, або, як часто люблять говорити депутати, механізми для реалізації цього закону. А їх не було й нема.

Словом, все, як у дитячому каламбурчику: піди туди — не знаю куди...

Але як бути, коли прийняті закони прохилили нібито людям дверцята до нового, вільнішого життя, але не настільки, щоб можна було крізь них цілком протиснутись? А так, як кому заманеться.

У Ясинях, піднімаючись на полонину, помітив на білому снігу чорні пунктири ліній, що тяглись від хат на гору, обрамляючи території по 2—3 гектари.

— Що це за огорожі? — спитав одного з провідників.

— А це гуцули повертаються до давніх своїх традицій — відділяти один від одного свої земельні наділи. Кожен захоплює собі стільки, скільки може, — було відповіддю.

У сільраді не спростовували, погодилися: так, самозахоплення землі іде повним ходом у Ясинях. А точніше — по всьому гірському краю.

— Але для чого, — питаю, — іти на сумнівні дії, наражаючись на неприємності, коли уже є закон про землю, який дозволяє людям брати наділи нормальним способом?

Мені терпляче роз'яснили: ситуація тут схожа із законом про місцеве самоврядування. Тобто закон про землю начебто діє, але ніхто не знає, як ним практично скористатися, адже чимало нюансів, що стосуються передачі людям угідь, так і не прояснились. А весна на порозі, селянин спішить засіяти своє поле, от і йде на ризик.

Понад 500 заяв на земельні наділи лежать у Ясинянській селищній Раді. Лежать уже кілька місяців, а руху немає. Звичайно, можна закинути голові Ради Василю Дячуку за обережність і неприпустиму неквапливість. Тим більше, що в багатьох інших регіонах сільські і районні Ради, не чекаючи додаткових роз'яснень, давно вже заходилися ділити між людьми вільну землю, взявши всю відповідальність на себе.

Але раптом подумалось: а чого, справді, хтось повинен іти на якийсь ризик, мати додаткові клопоти, коли в законі повинно бути все настільки розписано, щоб людина не займалася розгадуванням кросвордів?

Заплутані, не до кінця продумані закони криють у собі ще й іншу небезпеку — зловживання службових осіб, коли двозначність дає можливість сказати «так» або «ні» в одній і тій же ситуації, залежно від інтересів «благодійника».

Мене порадувало, що в Ясинях стільки людей ганяється за землею. Значить, не вибитий ще хліборобський рід, не втолена жага до газдівства, любов до матінки-годувальниці. Жаль тільки, що не у всіх областях залишився такий потяг до землеробського ремесла. Але, думається, якщо ми доведемо, що наша влада стабільна, а земля передана в людські руки навіки, незалежно від того чи іншого урядового або політичного віяння, візьмуться-таки селяни за землю і нагодують свій народ.

І ще одну приємність дарувала мені зустріч з Ясинями. На пам'яті ще навіть не старих людей невеликі масло- і сирзаводи, що працювали прямо на полонинах. Не знали тоді люди, що таке черги за маслом та сиром. Та ще й якими!

Порозкидала, порозвалювала ці скарбниці народних умільців наша невтримна гонитва за «гігантами» виробництва. До чого вона привела, не варто й говорити. І ось почув спершу від голови колгоспу Ігоря Кебуса не тільки жаль, а й прагнення відродити ці призабуті промисли. А згодом про це заговорив і голова селищної Ради Василь Дячук.

Все-таки стає сільська Рада, хоч і з оглядкою, господарем на землі, якщо її голову цікавить не тільки розбудова села, а й перспективи господарського розвитку свого краю. Підкріпити б оці перші паростки нового сприймання своєї ролі на селі Радами і, насамперед, добрими, надійними законами, що слугували б своєю ясністю, чіткістю і демократичністю Україні, в якій прокидається глибинне відчуття господаря своєї землі.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Закарпатська область.

НЕОГОЛОШЕНІ... СТРАЙКИ

ДНІПРОПЕТРОВСЬК. Під егідою обласної Ради народних депутатів на свій актив зібралися будівельники Дніпропетровщини. Розмова вийшла гострою і бурхливою. Справа повертається так, що коли найближчим часом у цій галузі нічого не зміниться на краще, то все скінчиться великими неприємностями. База будіндустрії області дихає на ладан, не вистачає техніки й механізмів. З постачанням будівельних матеріалів, столярних виробів та сантехнічного обладнання становище катастрофічне.

Явно гальмується реформа економічних зв'язків у галузі. Хоч виникли концерни та асоціації, та діють вони швидше за «командно - адміністративним» методом, коли управлінські штаби нових формувань несподівано почали нагадувати... громадські організації, які мало що вирішують. А тим часом майже 25 тисяч будівельників подалися в кооперативи.

Старт 1991 року тільки додав проблем. Хтось влучно зауважив: будівельники ще не страйкують, але простоюють. Якщо раніше на подібних активах за традицією «озадачувалися» трудові колективи, то цього разу стало ясно: щоб зрушити з місця, рішучих зусиль має докласти місцева влада.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

ГРОШІ НА КУЛЬТУРУ

У минулому році облвиконком прийняв «Комплексну програму відродження і розвитку української культури і культур інших національностей, що проживають на території Чернівецької області, на період до 2005 року». Тільки на розвиток матеріальної бази виділено 20 мільйонів карбованців капіталовкладень. За порівняно невеликий період підвищено заробітну плату працівника культури майже до рівня зарплати вчителя. Збиткова кіномережа отримала дотацію з місцевого бюджету, вирішено проблему асигнування профспілкових, колгоспних закладів культури.

Михайло ВАСИЛАШКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернівецька область.

ШКОЛА В ЕВАКУАЦІЇ

Приміщення навчального корпусу № 1 середньої школи № 8 рішенням Старомiської Ради народних депутатів Вінниці закрито: воно знаходилося в аварійному стані. Протягом 1991—1993 років планується спроектувати та вибудувати нове приміщення. Школярі поки що вчитимуться в приміщеннях будівельного технікуму, школи мистецтв, школи № 9.

Валерій ЛАЗАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Вінниця.

ХУТІРСЬКІ МОРОЗИ

У господарстві 28-річного фермера Ігоря Мороза та його дружини Олени 10 корів, 4 нетелі, 5 теличок, 2 бички, 3 свиноматки, птиця, бугай Яша та кінь Міраж. Торік Морози продали 30 тонн молока, 4 тонни м'яса, 25 поросят. У районному конкурсі-огляді «Садок вишневий коло хати» — на краще особисте господарство і впорядковану садибу — зайняли перше місце. Приз — позачергове придбання легкового автомобіля. Районна газета помістила фото Ігоря. З області приїжджали телерепортери — знімали Міража і Яшу...

Однак не нагород добивається молодий господар. Навіть не автомашини. Бо сьогодні з «неперспективного» Дідового ще й шляху «твердого» до хутора немає. Він невідступно наполягає на своєму найголовнішому праві — володіти землею. Проте реформи та закони про землю забуксували десь, напевно, між Києвом і Москвою. Тому й на місці глухо: колгосп не віддає, а Рада теж не поспішає...

Почалася історія хутора Ігоря Мороза більш як три роки тому. Наперекір батькам молоде подружжя з трирічною Олею покинуло Вільногірськ і поселилося неподалік села Дідове. На хуторі без назви і людей. Вільногірськ — то 25-тисячне місто, оточене кар'єрами і бетоном гірничо-металургійного комбінату. Місто, де опади у вигляді хлору чи іншої хімії, — звичне явище. Невважаючи на такий «клімат», житлова проблема у Вільногірську, як і скрізь, гостра. Тому коли через кілька років Морози одержали квартиру, їм «по-білому» заздрили друзі. По-іншому думав Ігор.

— Що це за щастя? — переконував він дружину уже через місяць по тому.— Все життя тулитися у цій шпаківні? Товпитися у чергах за картоплиною і буряком? Дихати хлором? Якщо себе не жаль, пожалій хоч Оленьку...

Це й стало найпереконливішим аргументом. Олена погодилася. Але за умови — поживуть років зо три у селі, оздоровлять Олю, поповнять сімейний бюджет і повернуться до міста. Адже Олі треба буде ходити до школи. А ні в Дідовому, ні в решті дев'яти сіл Дмитрівської сільради немає школи. Винищено як клас.

Ось так молоді Морози перебралися на хутір. З п'яти хат-пусток, що чорніли забитими вікнами посеред поля, купили дві: новішу для себе, а стару пристосували під тимчасову повітку. Навесні посадили город. Олена ще й троянди перед хатою. Розвели птицю, Ігор взяв на відгодівлю у колгоспі десять бичків, завіз цеглу під майбутню ферму. Навідувався на хутір тесть подивитися, як Ігор доглядає за худобою, давав поради. А по тому привів на налигачах з свого господарства... дві корови.

— Дарую на розвід, — сказав. — З охоти люди бувають...

...За вікном завивала хуртовина, а в хаті Морозів було тепло і затишно.

— Поміркуйте, — доводив Ігор, — четвертий рік, як ми хазяйнуємо. І четвертий рік перебиваємося без землі. Хіба це нормально? Хіба можна мене назвати справжнім господарем, чи, як модно зараз говорити, фермером? Ні. Бо ніде у світі немає безземельного фермера. Тільки у нас.

— Вже скільки прийнято законів, є навіть президентський указ про використання непродуктивних земель. Невже колгосп не може тобі викроїти хоч пару гектарів? Навколо стільки кинутих городів... — обережно запитую.

Ігор «завівся».

— Ходімо, я вам покажу ті городи! Ходімо-ходімо, це недалеко, відразу за нашою хатою...

— Оце і є колишні городи, а тепер колгоспна площа, — показав Ігор. — Тут гектарів сім. Саме стільки я просив виділити мені на перший раз. Не дали... У нас один гектар, сказали, дає віддачу у 500 карбованців. Хочеш землю— купуй за таку ціну. Я відмовився. Звідки у мене гроші? Я перебрався на хутір з трьома сотнями у кишені. Тоді агрономи розпорядилися посіяти ячмінь. Посіяли та й забули. Тепер видно, кому прибутки — не колгоспові, а мишам. Е-ех, та що там говорити, — махнув рукою, — хіба кому це в конторі болить? Там основне — аби цифра справна була.

Поверталися з поля мовчки. Після Ігоревої «екскурсії» думала: чому всі роки, скільки існують колгоспи, неписаним правилом для їх керівників була недобра приказка: і сам не гам, і комусь не дам? Точніше, самі вони якраз «гамали», а ті, хто у поті чола свого вирощував, дбав хліб, не мали права колоска з землі підняти.

Торішнього літа заготовляв Мороз на балках та інших неугіддях сіно на зиму для своєї ферми. Раптом нагрянув головний агроном колгоспу Сташенко і залементував: «Не маєш права тут косити! Ще раз побачу — конфіскую все до стеблини!».

Що ж, сьогодні вже багатьом зрозуміла далеко не прогресивна роль сільської бюрократії. Більшість її свідомо гальмує на місцях розвиток селянських ферм, інших форм господарювання. Бо знає, що саме вони, змінившись, стануть її могильниками.

— Ферма, селянське господарство, це мов кістка в горлі для «контори»: дратує, заважає, а витягти не в силах, — розмірковував Ігор, коли ми повернулися до хати. — Так і співіснуємо, напівмирно.

Щороку він укладає з колгоспом договір. Умови його такі: господарство продає по собівартості деякі корми, а фермер за обумовленими розцінками здає йому всю вироблену продукцію. Але й тут конторський бюрократ намагається обвести свого партнера: солому, силос норовить продати не по собівартості, а по ціні, виведеній зі стелі. Власник, мовляв, куркуль, хай платить, у нього грошей кури не клюють. І не цікавить бухгалтерську голову, що в того «куркуля» сорочка від поту і в двадцятиградусний мороз не просихає.

— Повірите, — ділився далі Ігор, — ми з Оленою звикли до будь-якої роботи. Хоча спочатку було нелегко. Найтяжче для мене не робота до сьомого поту, а принизливе ходіння по кабінетах. Рік ходив до голови колгоспу, просив, щоб продали списаний ЮМЗ. Обіцяли — не продали. Довелося оббивати пороги в інших начальницьких кабінетах. Ледве «вибив». А скільки нервів коштувало будівництво ферми, прокладання лінії трифазної напруги — згадувати не хочеться...

Замість післямови

На жаль, сьогодні в республіці немає конкретної програми розвитку селянських господарств. Про фермерські поневіряння як писали газети п'ять років тому, так і досі пишуть. Сільгосппілки, РАПО, інші годованці колгоспів, які нібито повинні турбуватися про самостійні селянські двори, лише ставлять палички у звітах, відхрещуючись від проблем фермера, як чорт від ладану.

У Верхньодніпровському районі другого секретаря райкому партії бережно пересаджено в крісло генерального директора асоціації промислових і сільськогосподарських підприємств «Контакт». Мета його найблагородніша — «забезпечення працівників підприємств асоціації продуктами харчування», а попросту — ще одна форма викачування грошей з кишень робітників і колгоспників для утримання нового апарату. Хоча — дай, Боже, як кажуть, нашому теляті...

На важких чорноземах син робітника, внук колгоспника, правнук заможного селянина чекає приходу селянських законів до його хутора. Ось-ось вдарить у блакитні дзвони весна. Торішній ячмінь за хатою потрібно переорати. Заволочити, розпушити землю, підготувати під новий засів.

Лідія ТИТАРЕНКО.
Дніпропетровська область.

— Поміркуйте самі, — доводив, — четвертий рік, як ми хазяйнуємо. І четвертий рік перебиваємося без землі. Хіба це нормально?

Торішнього літа заготовляв Мороз на балках та інших неугіддях сіно на зиму для своєї ферми. Раптом нагрянув головний агроном Сташенко і залементував: «Не маєш права косити! Ще раз побачу — конфіскую все до стеблини!».

Репортаж з глибинки

КОЛИ ВИРІШУЄ ГРОМАДА

«Геть голову колгоспу Косова!» — закликали листівки на центральній алеї парку села Чонгар Генічеського району. Зранку сюди приїхали колгоспники з віддалених сіл. За 40 кілометрів, з райцентру, прибули керівники району, представники місцевої організації Руху. Хоча, здавалося б, звітно-виборні збори колгоспу «Грузія» невелика дивина...

...Запахло конфліктом у старих традиціях. Безперечно, всіх притягувала особистість В. Косова, молодого керівника-реформатора. За його головування встигли механізувати кілька ферм, прокласти шляхи в умираючі села Попівку та Атамань, створити підсобні цехи. Тепер тут шиють одяг, виготовляють ковбаси, консерви, поліетиленову плівку, металеву сітку. Валовий доход господарства сягнув більше чотирьох мільйонів карбованців. У районі часто хвалили Косова за ініціативність, підприємливість.

І раптом почалася активна кампанія по його дискредитації..

Районне начальство привселюдно почало звинувачувати Косова в тяжких гріхах. Може, це розплата за самостійність? За те, що Віктор Косов має власний погляд на вихід із кризи на селі. Може, комусь не сподобалося висунення Косовим, делегатом облпартконференції, альтернативної кандидатури на пост першого секретаря обкому КПУ? Все це лише припущення. А що думають з цього приводу зацікавлені особи?

Г. Заїченко, перший секретар Генічеського райкому Компартії:

— У колгоспі порушується технологія вирощування зернових культур, не залишаються пари. Косов надто захопився розвитком підсобних цехів. Він допустив зловживання при зведенні будинку. Бюро райкому партії утрималося від рекомендації його кандидатури на посаду голови правління колгоспу. Треба, на мою думку, щоб на зборах було таємне голосування, і воно покаже розклад сил.

В. Круглов, представник районної організації Руху:

— Ми одержали інформацію, що хочуть розправитися із здібним керівником. Вирішили приїхати на збори. Те, що Косов комуніст — це нас не хвилює. Виявляється, споруджував будинок не він, а його сестра. До речі, в іншому господарстві. Нехай вона й відповідає, коли завинила.

Збори колгоспників тривали день. Не описуватиму їх хід, не викладатиму зміст усіх виступів. Свинарка О. Ємельянова, вівчар М. Крохмаль, доярка О. Величко, телятниця Н. Фришко, механізатор В. Яринич — більш як 20 чоловік щиро відзначали діловитість свого голови, вміння організувати людей. Не утримався і колишній голова — Герой Соціалістичної Праці Г. Легунов. Почав відстоювати колегу, якому передав господарство три роки тому.

У залі в напружених позах сиділи начальник Генічеського РВВС Б. Іщенко, голова районного комітету народного контролю В. Любицький, очевидно, готові за першим сигналом видати присутнім інформацію, яка компрометує В. Косова. Раніше керівні особи району вже мали змогу ознайомити комуністів колгоспу, депутатів місцевої сільради із своїми напівкримінальними розслідуваннями. Але прихильників не знайшли. Чонгарці заявили прямо: все це не докази. Нехай слідство, а потім суд встановлять провину Косова — тоді інша справа.

І Геннадій Заїченко несподівано... дав відбій. Взяв слово і виступив конструктивно, не пошкодував добрих слів на адресу енергійного голови В. Косова. Про горезвісні факти зловживань, яких начебто припустився голова, промовчав. Уперше за багаторічну історію життя глибинного колгоспу комуніста захищала опозиційна до КПРС організація.

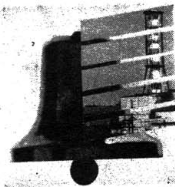
Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсонська область.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

За 40 кілометрів, з райцентру, прибули керівники району, представники місцевої організації Руху. Хоча, здавалося б, звітно-виборні збори колгоспу «Грузія» невелика дивина...

ЛИСТИ
з життя «ліквідаторів»

ДЛЯ «СВОЇХ ЛЮДЕЙ»

Майже тиждень ми жили за сім кілометрів від реактора, що вибухнув, і нічого про нього не знали. Попіл набивався у волосся й легені. Почули про небезпеку від вертолітника, який посадив свою машину прямо на городі. Довелось усе кинути, бо сказали, що їдемо на кілька днів.

Згодом у селі Ніжиловичі Макарівського району Київської області нам — моїй матері, її сестрі і мені — дали будинок. Чернівецькі будівельники його зводили нашвидкуруч, і залишилось чимало недоробок. Та це не найстрашніше.

Найстрашніше почалося пізніше. Спочатку тьоті зробили операцію й вирізали якесь «утворення». Потім, у 1990 році, від онкологічного захворювання померла мати. Я ще до цього виїхав на роботу в місто Славутич. Старенька тьотя залишилася сама. Вона втратила зір, погано чує, не в змозі ходити. Хліба нікому принести! Вже три місяці намагаюся поселитися до неї, у будинок, з якого колись виїхав. Але все марно. Сільська Рада, паспортний стіл уперто відмовляються прописати мене. Не пішло далі обіцянок «розібратися» і в районній прокуратурі.

Поки триває ця тяганина, керівництво сільради і колгоспу вимагає, щоб тьотя звільнила будинок. Мовляв, одна займає дуже велику житлову площу. Таким чином місцева влада хоче розв'язати свої житлові проблеми. Близько третини будинків, які було споруджено для евакуйованих, уже заселено «своїми людьми». Не погребували навіть голова колгоспу і парторг. Свої ж будинки вони або продали, або залишили дітям. І все це тоді, коли в інших районах будинки передаються в особисту власність евакуйованим, коли знов немає куди відселити тисячі людей із забруднених територій.

Володимир РУДЕНОК.
Ніжиловичі
Київської області.

ЧОМУ ЦЕНТР ПІД МОСКВОЮ?

З передачі по телебаченню почув, що в СРСР за кошти іноземних благодійних організацій створюється центр медичної реабілітації потерпілих від чорнобильської аварії вартістю 200—300 мільйонів доларів. Усе наче добре. Одне не зрозуміло — чому цей центр буде розташовано під Москвою! «Фахівці» з центру роблять все, щоб приховати розміри чорнобильського лиха. А наші гроші на допомогу потерпілим пішли в кишеню Міністерства атомної енергетики. Може, годі вже?

Центр для потерпілих від чорнобильської аварії повинен будуватися на Україні.

Едуард РІЛІНГ.
Дніпропетровськ.

САМОПОЧУТТЯ ПОГІРШИЛОСЬ

У нашому 32-квартирному будинку, в якому проживають сім'ї з дітьми дошкільного і шкільного віку, виявлено підвищену радіоактивність. Останнім часом погіршилося самопочуття як у дітей, так і в дорослих. Багато скарг на головний біль, нудоту, носові кровотечі.

Дім заселений у 1965 році. А впродовж останніх років сім чоловік померли від ракових захворювань.

Чи можемо ми, хоча б сім'ї з малими дітьми, сподіватися на відселення?

За дорученням мешканців будинку І. КАЛАУР.
Борщів
Тернопільської області.

ЛУНАЮТЬ ПОХОРОННІ МАРШІ

Наше селище належить до населених пунктів жорсткого контролю. Майже через п'ять років ми, нарешті, дізналися, що висипало нам на голови у страшний 1986 рік.

Нещодавно на сході громадян головний лікар доповів, що кількість захворювань різко зростає, збільшилася смертність населення. Майже щодня над селищем лунають похоронні марші. Проводимо в останню путь діток, молодих людей...

Ми хочемо жити і не можемо допустити, щоб нашим дітям постійно загрожували цезій, стронцій, плутоній.

Неодноразово зверталися до обласної Ради. І вона «потурбувалася» про наших діток. За бажанням батьків їх можна віддати до школи-інтернату в Житомирі чи Бердичеві. Хай, мовляв, ростуть сиротами при живих батьках!

У Корольовській та Бугачанській районних Радах від нас вимагають працевлаштування. Тільки після цього візьмуть на квартирний облік. А де жити сім'ям, на які кошти наймати квартири? Та ми дізналися, що ніхто і не збирається ставити нас на квартирний облік тільки тому, що немає порозуміння між обласною та районними Радами. Переселятися в інші області ми не хочемо, бо нам дорогий наш рідний край.

Н. СЕРГІЧУК, Є. ЛУКАШЕВИЧ, М. САВЧУК, Н. НЕДАШКІВСЬКА та інші (всього 53 підписи).
смт. Першотравневе
Житомирської області.

ВЖЕ НАДИХАЛИСЯ...

У першому номері вашої газети прочитав статтю Л. Самойленка «Годівниця» для чиновників! Або про поневіряння «ліквідаторів» і торжество бюрократів». На жаль, можу доповнити чи проілюструвати її прикладами зі свого життя.

Від місця, де розташовувався наш полк, добре було видно обидва димарі Чорнобильської АЕС. Жили ми в третій за забрудненістю зоні. Сама станція — це п'ята зона. Нашим завданням було очищення даху третього енергоблока від радіоактивних уламків (ми скидали їх у четвертий блок). Був радий цьому, адже чим швидше отримаєш дозу в 21 рентген, тим швидше будеш удома. Працювали від 25 секунд до хвилини. Перших два дні не відчував нічого незвичного. А потім щодня почала боліти голова, пересихало в горлі, нудило. «Боже, хоча б на годину на чисте повітря!» — думав я. І ось за день до того, як нас відправили додому, політав над частиною літак, і з'явилася новина: наша зона стала нульовою. Отже, хлопці, дзуськи вам, а не гроші. У вас чисте повітря, ніякої радіації — все одно, що на курорті. Тяжко стало на серці від цієї несправедливості. Але що поробиш?! У військовому квитку про дозу нам не написали, лише зробили позначку: «С 12.08 по 9.09 86 г. брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС». Сказали, що з нас цього досить.

Отакий Чорнобиль, отака його правда.

З 1 липня 1990 року почала діяти постанова Ради Міністрів СРСР і ВЦРПС № 325, в одному з пунктів якої записано право учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС на позачергове отримання житлової площі. Дружина стоїть у пільговій черзі вже три роки, от і вирішив я піти в міськраду. Та тільки отримав я не житлоплощу, а дещо з трьох пальців...

Отак маєш: здоров'я підірвали, а щоб допомогти... Недавно в одній газеті було надруковано замітку «Пільги «ліквідаторам». Злість бере — нащо видавати постанови, для чого їх друкувати, коли вони не виконуються? Мабуть, це робиться для звіту, та тільки не заради допомоги.

Прошу вибачення...

Микола ГОМОН.
Ізяслав
Хмельницької області.

ПРАВО — НА ПАПЕРІ

Закон УРСР «Про статус громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи» передбачає надання учасникам ліквідації наслідків аварії додаткових відпусток терміном 14 робочих днів на рік без збереження заробітної плати. Надається також право ці відпустки, так само як і чергові щорічні, використовувати у зручний для робітника час.

Однак існує інструкція, яка зобов'язує керівників підприємства надавати робітникам відпустки рівномірно протягом року, навіть коли виробництво цього не потребує.

Якщо цю інструкцію не скасувати, право учасника ліквідації наслідків аварії на відпустку у зручний час залишатиметься тільки на папері.

Борис РАТУШНИЙ, Олександр ГАРКУША, учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.
Славутич
Київської області.

ЖИВЕМО НА СВОЇ ГРОШІ

У нашому науково-технічному кооперативі майже всі працюючі — герої «Чорнобильського зошита» Г. Медведєва і документальної повісті «Чорнобиль» Ю. Щербака. Усі вони в перші години аварії, намагаючись розвідати обстановку чи когось врятувати, отримали величезні дози опромінення. 21 чоловік із 37 мають діагноз гостра променева хвороба різного ступеня. Майже всі стоять на обліку в горезвісній клінічній лікарні № 6 у Москві.

Однак усі, а здебільшого це молоді хлопці, знаходять сили працювати не менше і не гірше за інших. На підряді у вчених розробляємо тренажер для навчання операторів атомних чи теплових електростанцій, комп'ютерні навчальні системи для інших виробництв. Раніше цим займалися тільки вчені, але від розробок до практики дуже далеко. Наше завдання — скоротити цю відстань. Встановлюємо також комп'ютерні класи в школах. Почали роботу над створенням учбового фільму про причини аварії. Будемо допомагати союзу «Чорнобиль» у створенні інформаційної бази щодо дітей, які постраждали від чорнобильського лиха. Отже, живемо на свої зароблені кошти, а не на зібрані народом, не на гуманітарну допомогу чи допомогу фондів, яких чимало було створено після аварії.

До речі, за п'ять років жоден з них (мова не про державні організації) фактично не поцікавився, як живуть постраждалі. Сьогодні на чорнобильській «темі» створено стільки різних організацій, що іноді виникає питання: чим би займалися ці люди, якби не було аварії? Здається, в будь-якому разі їх би не побачили у сфері виробничій. Розподіляючи гуманітарну допомогу, перерозподіляючи зібране народом, вийти на гребінь політичної хвилі — ось, на мою думку, далеко не остання мета їхньої «діяльності».

Усі організації чи фонди допомоги потерпілим мають свої приміщення. А самі постраждалі? Наш кооператив нормального приміщення не має. Не має, незважаючи на кілька принципово позитивних рішень міськвиконкому, після яких до виділення конкретного приміщення справа чомусь ніяк не дійде. Може, тому, що про наш маленький кооператив мало кому відомо, на відміну від фондів з гучними назвами?

Василь БЄГУН, голова НТК «Т-89».
Київ.

САМ НА САМ З БЕЗПЕКОЮ

Понад десять років працював на Чорнобильській АЕС. У день аварії на станції був уже через вісім годин після вибуху реактора. А після евакуації з Прип'яті, яка для робітників станції, на відміну від населення була проведена лише на четверту добу, одразу ж потрапив до лікарні в Чорнобилі. Захворювання признали хронічним і не пов'язаним з радіацією. Поїхав працювати на Курську АЕС. Та у вересні 1986 року за рознарядкою знову потрапив на ЧАЕС. А згодом до лікарні, після якої Міненерго влаштувало мене на Запорізькій АЕС. Працюю, як і на ЧАЕС, машиністом резервних дизель-генераторів, які належать до системи безпеки станції.

Одружився, народилися син і дочка. Живемо вчотирьох в однокімнатній квартирі. Як учасник ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС звертався з проханням про поліпшення житлових умов до різних інстанцій, але допомоги не дочекався. Лише взяли на облік у пільговій черзі, та від того не легше. Ніякої уваги не викликали мої турботи й у організації союз «Чорнобиль», спілка якої створена на Запорізькій АЕС. Її колишній голова взяв собі автомашину і «передав справи» новому. Ніякого обговорення нового голови не було. Складається враження, що актив нашого союзу «Чорнобиль» турбується тільки про себе. А хто я для них? «Ліквідував», обпалив собі обличчя, пішли по тілу виразки... Так то ж пройшло! Немає для моєї дитини місця в садку? То й що ж такого! Не можу знайти ліків для себе — також нічого...

От і залишаюся я сам із своїми нерозв'язаними проблемами. Прийшовши додому після нічної зміни, чи можу я собі дозволити нормальний відпочинок? Дружина — після операції, дітям не заборониш бавитися. А вночі знов на роботу. Ось вам і безпека АЕС...

Віктор ВИГОВСЬКИЙ.
Енергодар
Запорізької області.

ЩО
БІОЛ

У Полтаві
го на Украї
На наш
вана. Навпа
ва про «біол
генофонд ук
Отже, про
створення б
так можна у
чужої ткани
ражених лі
До того ж
рів з пересад
потверджує
чення підпр
звільнити
мованого на
вкладання к

Полтава.

...ртий блок). Був ...дже чим швид... ...озу в 21 рент... ...будеш удома. ...25 секунд до ...ж два дні не ...незвичного. А ...очала боліти го... ...ло в горлі, ну... ...очка 6 на годину ...зи» — думав я. ...до того, як нас ...дому, політав ...ми, і з'явилася ...она стала нульо... ...лопці, дзуськи ...у. У вас чисте ...радіації — все ...курорті. Тяжко ...від цієї неспра... ...що поробиш!? ...житку про до... ...ли, лише зро... ...«С 12.08 по 9.09 ...у ліквідації ...на ЧАЕС». Ска... ...цього досить.

зобов'язує керівників підприємств надавати робітникам відпустки рівномірно протягом року, навіть коли виробництво цього не потребує.

Якщо цю інструкцію не скасувати, право учасника ліквідації наслідків аварії на відпустку у зручний час залишається тільки на папері.

Борис РАТУШНИЙ, Олександр ГАРКУША, учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Славутич Київської області.

ЖИВЕМО НА СВОЇ ГРОШІ

У нашому науково-технічному кооперативі майже всі працюючі — герої «Чорнобильського зошита» Г. Медведєва і документальної повісті «Чорнобиль» Ю. Щербака. Усі вони в перші години аварії, намагаючись розвідати обстановку чи когось врятувати, отримали великі дози опромінення. 21 чоловік із 37 мають діагноз гостра променева хвороба різного ступеня. Майже всі стоять на обліку в горезвісній клінічній лікарні № 6 у Москві.

Однак усі, а здебільшого це молоді хлопці, знаходять сили працювати не менше і не гірше за інших. На підряді у вчених розробляємо тренажер для навчання операторів атомних чи теплових електростанцій, комп'ютерні навчальні системи для інших виробництв. Раніше цим займалися тільки вчені, але від розробок до практики дуже далеко. Наше завдання — скоротити цю відстань. Встановлюємо також комп'ютерні класи в школах. Почали роботу над створенням учбового фільму про причини аварії. Будемо допомагати союзу «Чорнобиль» у створенні інформаційної бази щодо дітей, які постраждали від чорнобильського лиха. Отже, живемо на свої зароблені кошти, а не на зібрані народом, не на гуманітарну допомогу чи допомогу фондів, яких чимало було створено після аварії.

До речі, за п'ять років жоден з них (мова не про державні організації) фактично не поцікавився, як живуть постраждалі. Сьогодні на чорнобильській «темі» створено стільки різних організацій, що іноді виникає питання: чим би займалися ці люди, якби не було аварії? Здається, в будь-якому разі їх би не побачили у сфері виробничій. Розподіляючи гуманітарну допомогу, перерозподіляючи зібране народом, вийти на гребінь політичної хвилі — ось, на мою думку, далеко не остання мета їхньої «діяльності».

Усі організації чи фонди допомоги потерпілим мають свої приміщення. А самі постраждалі? Наш кооператив нормального приміщення не має. Не має, незважаючи на кілька принципово позитивних рішень міськвиконкому, після яких до виділення конкретного приміщення справа чомусь ніяк не дійде. Може, тому, що про наш маленький кооператив мало кому відомо, на відміну від фондів з гучними назвами?

Василь БЄГУН, голова НТК «Т-89».

Київ.

...ИСТИ

Фото Володимира САВРАНА.

...киття «ліквідаторів» та інших

...рнобиль, отака ...990 року почала ...Ради Міністрів ...№ 325, в одно... ...записано пра... ...ліквідації наслід... ...ЧАЕС на поза... ...ання житлової ...стоїть у пільго... ...три роки, от ...ти в міськраду. ...мав я не житлоп... ...з трьох пальт...

...здоров'я підір... ...допомоги... Не... ...газеті було на... ...ттку «Пільги ...Злість бере— ...постанови, для ...вати, коли вони ...а? Мабуть, це ...звіту, та тільки ...помоги.

...ола ГОМОН.

...ої області.

...ПАПЕРІ

«Про статус гро... ...страждали внас... ...ільської катаст... ...бачає надання ...ідації наслідків ...вих відпусток ...робочих днів на ...ження заробіт... ...дається також ...стки, так само як ...і, використову... ...для робітника

...інструкція, яка

САМ НА САМ З БЕЗПЕКОЮ

Понад десять років працював на Чорнобильській АЕС. У день аварії на станції був уже через вісім годин після вибуху реактора. А після евакуації з Прип'яті, яка для робітників станції, на відміну від населення була проведена лише на четверту добу, одразу ж потрапив до лікарні в Чорнобилі. Захворювання визнали хронічним і не пов'язаним з радіацією. Поїхав працювати на Курську АЕС. Та у вересні 1986 року за рознарядкою знову потрапив на ЧАЕС. А згодом до лікарні, після якої Міненерго влаштувало мене на Запорізькій АЕС. Працюю, як і на ЧАЕС, машиністом резервних дизель-генераторів, які належать до системи безпеки станції.

Одружився, народилися син і дочка. Живемо вчотирьох в однокімнатній квартирі. Як учасник ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС звертався з проханням про поліпшення житлових умов до різних інстанцій, але допомоги не дочекався. Лише взяли на облік у пільговій черзі, та від того не легше. Ніякої уваги не викликали мої турботи й у організації союз «Чорнобиль», спілка якої створена на Запорізькій АЕС. Її колишній голова взяв собі автомашину і «передав справи» новому. Ніякого обговорення нового голови не було. Складається враження, що актив нашого союзу «Чорнобиль» турбується тільки про себе. А хто я для них? «Ліквідував», обпалив собі обличчя, пішли по тілу виразки... Так то ж пройшло! Немає для моєї дитини місця в садку? То й що ж такого! Не можу знайти ліків для себе — також нічого...

От і залишаюся я сам із своїми нерозв'язаними проблемами. Прийшовши додому після нічної зміни, чи можу я собі дозволити нормальний відпочинок? Дружина — після операції, дітям не забориниш бавитися. А вночі знову на роботу. Ось вам і безпека АЕС...

Віктор ВИГОВСЬКИЙ.

Енергодар Запорізької області.

ЩОБ НЕ ВИБУХНУВ БІОЛОГІЧНИЙ РЕАКТОР

У Полтаві діє ініціативна група створення першого на Україні центру з пересадки кісткового мозку.

На наш[illegible]умку [illegible]рнобильська аварія не ліквідована. Навпаки, її руйнівна сила набирає обертів. Мова про «біологічний реактор», який може знищити генофонд українського народу.

Отже, пропонуємо передбачити донорство з метою створення банку кісткового мозку та крові. Тільки так можна уникнути введення в організм людини чужої тканини, яке дає неабиякі ускладнення. А невражених людей на Україні немає.

До того ж треба негайно почати будівництво центрів з пересадки кісткового мозку. Необхідність цього потверджується й міжнародним досвідом. Для залучення підприємств до будівництва центрів треба звільнит[illegible]від [illegible]ків з частини прибутку, спрямованого на цю роботу. Можливе, гадаю, акціонерне вкладання коштів.

М. ВОРОНІН.

Полтава.

Відкритий лист

ПО ТОЙ БІК ЛІНІЇ

Чи можна навпіл поділити вогнище? Звичайно, ні. Але в Корюківці, що на Чернігівщині, намагаються це зробити.

У Корюківському районі 13 населених пунктів потрапили в забруднену радіонуклідами зону. Серед них і околиця Корюківки — Милейки. Виконком Корюківської міської Ради рішенням від 25 січня 1990 року визнав, що частина населення цього кутка — вулиці Шкільна, Новоселівка і частково 8 Березня — живе у зоні. А коли в зоні, то й користується вона згідно з постановою № 315 пільгами. На тих, хто живе поруч, в сусідньому будинку, але по той бік умовної лінії, пільги не поширюються. Так само, як і на жителів інших вулиць міста. Не береться до уваги й те, що багато з них працюють на тваринницькій фермі і полях приміського колгоспу імені Горького (а ферма розташована не де-небудь, а в Милейках).

До центральної садиби колгоспу, яка знаходиться майже в центрі міста, звідси два-три кілометри. І сільськогосподарська техніка, автомашини, що працюють у забрудненій зоні, постійно курсують вулицями міста, розносячи радіонукліди. Здавалося б, що потрібно для того, аби визнати це місто забрудненим радіацією? Майже чотири роки у вищих інстанціях не могли набратися сміливості і сказати людям, що попіл Чорнобиля притрусив і Корюківку. Скільки разів уже порушували депутати і громадськість питання про це, але у відповідь їм кажуть: «Милейки — не Корюківка».

Улітку 1990 року на сесії районної Ради розглядалося питання забрудненості Корюківки. Депутати міської Ради на сесії 21 грудня 1990 року прийняли рішення, що Милейки — територія міста. Це рішення затвердила 26 грудня 1990 року і районна сесія народних депутатів. Залишилось цьому документові подолати ще дві інстанції — обласну і республіканську. Та чим вище вгору, тим важчий шлях. Коли розглядатимуть документ, — сказати важко.

Ми, депутати районної, міської і обласної Рад, за дорученням виборців звертаємось через газету «Голос України» до депутатів Верховної Ради УРСР та членів Комісії з питань чорнобильської катастрофи допомогти швидше встановити справедливість.

О. СУНКО, О. ГОНЧАР та інші (усього 14 підписів).

Через міс... Довгий Ліс, ... в екологічно... літа для них ... нених радіо... родичах. Ту... ваних сіл на...

Невдовзі ... населених п... потерпілі. В... жавні котедж...

Неймовірн... лісне відсе... зони радіаці... ня. 1990 р... рудили пона... з надвірним... півдні облас... 290 — в Л... ського райо... переїхало д... із сіл Вели... лісье. Поті... налися й де... покинули рі... післячорнобі... все-таки 80 ... тисяч карбо... заселено.

До Гуль... Новоград-Во... їхало півтор... ла Ноздриш... дин з Христ... Осошні обжи... в Потіївці ... району. В ... мало підпри... цій, уста... «Прогрес».

— Є віл... чого доклас... шло повідом... чі від керів...

Дуже ва... працевлашту... реїзд на но... ється нерід... боти. Від т... будівництва ... стає господ... но-побутове...

Для Мал... моги, Хрип... 130 котедж... Однак багат... свої госп...

Десятки ... холодними ... ся дим з д... мальовує ві... нах. Неважк... неться з по... що ніхто не...

Неповніст... Приворіття ... району меш... Шишелівки... них набудов... Тут і в рай... будинків.

Непросто ... Старого Ш... ло для себе... що в Че... райони. І ту... тування, на... неба: виявл... родного рад... діоактивніст... жаного для... нобильськог...

Що роби... ли пов'язат... дівкою Бер... ну. Тут і р... дівництво 2... динків сади... навіть поло... ли здати п... осені. Тож ... восілля спр... стить із лип...

З двана... пунктів «на... переселили... Поліського, ... Малих Ми... В решті й... над 200 с... які з них...

ГОЛОС України

Фото Володимира САВРАНА.

...та інших

...НЕ ВИБУХНУВ
...ГІЧНИЙ РЕАКТОР

...з ініціативна група створення перто... ...ентру з пересадки кісткового мозку.

...ку ...нобильська аварія не ліквідо... ...ї руйнівна сила набирає обертів. Мо... ...ний реактор», який може знищити ...нського народу.

...уємо передбачити донорство з метою ...у кісткового мозку та крові. Тільки ...в організм людини ...яке дає неабиякі ускладнення. А не... ...на Україні немає.

...еба негайно почати будівництво цент... ...кісткового мозку. Необхідність цього ...й міжнародним досвідом. Для залу... ...тв до будівництва центрів треба ...т...ків з частини прибутку, спря... ...роботу. Можливе, гадаю, акціонерне ...в.

М. ВОРОНІН.

Відкритий лист

ПО ТОЙ БІК ЛІНІЇ

Чи можна навпіл поділити вогнище? Звичайно, ні. Але в Корюківці, що на Чернігівщині, намагаються це зробити.

У Корюківському районі 13 населених пунктів потрапили в забруднену радіонуклідами зону. Серед них і околиця Корюківки — Милейки. Виконком Корюківської міської Ради рішенням від 25 січня 1990 року визнав, що частина населення цього кутка — вулиці Шкільна, Новоселівка і частково 8 Березня — живе у зоні. А коли в зоні, то й користується вона згідно з постановою № 315 пільгами. На тих, хто живе поруч, в сусідньому будинку, але по той бік умовної лінії, пільги не поширюються. Так само, як і на жителів інших вулиць міста. Не береться до уваги й те, що багато з них працюють на тваринницькій фермі і полях приміського колгоспу імені Горького (а ферма розташована не де-небудь, а в Милейках).

До центральної садиби колгоспу, яка знаходиться майже в центрі міста, звідси два-три кілометри. І сільськогосподарська техніка, автомашини, що працюють у забрудненій зоні, постійно курсують вулицями міста, розносячи радіонукліди. Здавалося б, що потрібно для того, аби визнати це місто забрудненим радіацією? Майже чотири роки у вищих інстанціях не могли набратися сміливості і сказати людям, що попіл Чорнобиля притрусив і Корюківку. Скільки разів уже порушували депутати і громадськість питання про це, але у відповідь їм кажуть: «Милейки — не Корюківка».

Улітку 1990 року на сесії районної Ради розглядалося питання забрудненості Корюківки. Депутати міської Ради на сесії 21 грудня 1990 року прийняли рішення, що Милейки — територія міста. Це рішення затвердила 26 грудня 1990 року і районна сесія народних депутатів. Залишилось цьому документові подолати ще дві інстанції — обласну і республіканську. Та чим вище вгору, тим важчий шлях. Коли розглядатимуть документ, — сказати важко.

Ми, депутати районної, міської і обласної Рад, за дорученням виборців звертаємось через газету «Голос України» до депутатів Верховної Ради УРСР та членів Комісії з питань чорнобильської катастрофи допомогти швидше встановити справедливість.

О. СУНКО, О. ГОНЧАР та інші (усього 14 підписів).

КУДИ Ж ПЕРЕСЕЛЯТИСЯ?

Через місяць після аварії на Чорнобильській АЕС села Довгий Ліс, Омельники, Мотилі, Нове Шарно евакуювалися в екологічно чисті, як принаймні здавалося, місця. Протягом літа для них звели 170 будинків садибного типу... на забруднених радіонуклідами територіях району. Серед них і в Народичах. Тут виріс найбільший житловий масив для евакуйованих сіл на землі колгоспу «Зоря комунізму».

Невдовзі з'ясувалося: небезпека чатує ще на дванадцять населених пунктів, причому навіть на ті, куди переселилися потерпілі. Вперше вони полишали отчі хати, вдруге — державні котеджі, які не встигли й обжити.

Неймовірно складне, болісне відселення людей із зони радіаційного зараження. 1990 року для них спорудили понад 1300 будинків з надвірними будівлями на півдні області, з них майже 290 — в Лисівці Попільнянського району. Тим часом переїхало до неї 170 сімей із сіл Великі Кліщі і Поліське. Потім до них приєдналися й деякі родини, які покинули рідні села в перші післячорнобильські роки. І все-таки 80 котеджів кошторисною вартістю 40 — 45 тисяч карбованців кожен не заселено.

До Гульська, що поряд з Новоград-Волинським, переїхало півтораста сімей із села Ноздрищі. Стільки ж родин з Христинівки і Рудні-Осошні обживають нові оселі в Потіївці Радомишльського району. В цьому селищі чимало підприємств, організацій, установ, агрофірма «Прогрес».

— Є вільне житло, є до чого докласти рук, — надійшло повідомлення у Народичі від керівників агрофірми.

Дуже важлива умова — працевлаштування. Адже переїзд на нові місця стримується нерідко відсутністю роботи. Від темпів житлового будівництва безпадійно відстає господарське і соціально-побутове.

Для Малих Кліщів, Перемоги, Хриплів побудовано 130 котеджів у Краснобірці. Однак багато їх не дочекалися своїх господарів.

Десятки будинків скніють холодними вікнами, не в'ється дим з димарів, мороз вимальовує візерунки на стінах. Неважко уявити, що станеться з помешканнями, якщо ніхто не зігріє їх теплом.

Неповністю переїхали в Привороття Брусилівського району мешканці Звіздаля, Шишелівки, хоч житла для них набудовано з надлишком. Тут і в райцентрі пустує 25 будинків.

Непросто складається доля Старого Шарно. Воно вибрало для себе Березову Гать, що в Червоноармійському районі. І тут, на стадії проектування, наче грім з ясного неба: виявлено джерело природного радону, за своєю радіоактивністю зовсім не бажаного для жителів причорнобильського регіону.

Що робити? Люди вирішили пов'язати свої долі з Озадівкою Бердичівського району. Тут і розгорнулося будівництво 200 з лишком будинків садибного типу. Але навіть половини їх не встигли здати під ключ пізньої осені. Тож не дивно, що новосілля справили лише тридцять із лишком сімей.

З дванадцяти населених пунктів «на нові квартири» переселилися лише мешканці Поліського, Великих Кліщів, Малих Миньок і Ноздрища. В решті й досі мешкає понад 200 сімей, причому деякі з них мають дітей. І це в зоні високого іонізуючого опромінення. Щільність забруднення радіоактивним цезієм села Рудні-Осошні, приміром, яке й досі не покинуло більше, ніж десяток родин, перевищує подекуди сто кюрі на квадратний кілометр.

Що ж стримує відселення? Причин ледве не стільки, скільки знедолених Чорнобилем людей.

— Переїжджає пенсіонерка в Краснобірку, — пояснює ситуацію голова Малокліщівської сільської Ради народних депутатів В. Степанчук, — і не може натопити нову оселю. Я сам, людина ще при здоров'ї, два дні силкувався підняти температуру в наданому мені будинку до норми, але марно. Водяне опалення виконано нібито для регіону з м'якою зимою: верхні труби прокладені на горищі, нижні під підлогою, обігрівають більше дах і землю, ніж кімнати.

Непоодинокі скарги переселенців на відсутність тяги в димоходах, протікання труб опалювальної мережі, підтопленість льохів. У одному будинку тріснула стіна, в іншому — під підлогу набігла вода. Не дивно, що дехто змушений повертатися до радіоактивного дому. Своя хата не ворог: хоч коли прийме.

Ускладнень було б набагато менше, якби будинки для «чорнобильців» здавалися в експлуатацію влітку, а не в осінні хвиці і в морози. Практика завершення будівництва житла в четвертому кварталі хибна взагалі, а на селі тим паче.

Чи робляться висновки з гірких уроків відселення? Чи додається мудрості тим, від кого це залежить?

Ці запитання напрошуються не самі собою. На виконання постанови Верховної Ради Української РСР «Про невідкладні заходи щодо захисту громадян України від наслідків чорнобильської катастрофи» від 1 серпня 1990 року Рада Міністрів республіки ухвалила відселити серед інших і двадцять чотири населені пункти Народиччини, проживання в яких через радіацію неможливе.

Завдання надзвичайно відповідальне. В орбіту нового відселення потрапляє близько 4500 сімей. Це — втричі більше, ніж попередньої переселенської хвилі, яка ще не вляглася. Для нового будівництва виділяється 250 мільйонів карбованців.

Щоб допомогти потерпілому від чорнобильської аварії населенню вирватися з радіаційного полону, будівельникам знову треба лаштуватися у відрядження, причому для більшості з них далеке — з півдня республіки на північ.

— А що, як ми побудуємо вам житло в наших областях? — запитують миколаївці, кіровоградці. — Це було б швидше, дешевше, надійніше. Одні перевезення будівельних матеріалів чого коштують!

— Ми повинні вести будівництво в Брусилові, — звертаються до народичан тернопільці. — Замість цього пропонуємо шістдесят квартир у Кременці.

Пропозиції ніби й слушні. Але, як кажуть, треба вислухати й другу сторону. Дуже важко поліщукам переселятися в південні й західні області, відмінні кліматом, звичаями тощо. З цим не можна не рахуватись. А переселятися необхідно.

Попереду за всіх умов велика робота. Одесити, скажімо, мають звести кілька сотень будинків садибного типу в Брусилові і Вільшках. Набагато більше, ніж торік.

Вже вимуровано півдесятка зрубів, закладено фундаменти. Ростуть гори бетонних блоків, цегли, інших будівельних матеріалів. Але ж деякі області навіть не знають своїх будівельних майданчиків. Схоже, що торогічна практика, коли житло добудовувалося під акомпанемент холодних осінніх дощів, здавалося в мороз, поспіхом, сирим, перекочовує в новий будівельний сезон.

Зводити житло доручено також Херсонській, Львівській, Івано-Франківській, Житомирській областям. Однак плани забудови нових поселень опрацьовуються спроквола, будівельні матеріали завозяться не кращим чином.

— Понад 10 тисяч чоловік, серед них і діти, продовжують жити в зоні жорсткого радіаційного контролю, на шкоду своєму здоров'ю, — говорить народний депутат Української РСР, голова Народицької районної Ради народних депутатів В. Будько. — Вони розраховують на компактне переселення в Брусилів та інші екологічно чисті населені пункти. Однак темпи будівництва такі, що надії на те, що до осені їм удасться переїхати на нове місце проживання, поки що малі.

Куди ж переселятися?

Микола АТАМАНЧУК.
Житомирська область.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

ДОПОМОЖЕМО ТАМАРІ!

ВІДГУКИ НА ЛИСТ «ЯК НЕ ПОМЕРТИ З ГОЛОДУ?» («ГУ» від 24.01.1991)

ПРОПОНУЮ РУКУ ДОПОМОГИ

Хочу хоча б морально підтримати Тамару. На жаль, це єдине, чим я можу їй допомогти. Даремно вона посоромилась назвати своє справжнє прізвище. Чого б мала соромитись? Невже того, що в такому тяжкому становищі залишається вірною почуттям материнства. Але ж це підстава не для сорому, а для гордості. Я вірю, що Тамарина дитина буде щаслива. Втім, чому буде? Вона і зараз щаслива, хоч і не купається в розкошах, як її забезпечені ровесники. Їй пощастило в більшому — мало в наш жорстокий час зустрічається матерів, які здатні жертвувати собою заради дитини. А вже від нас, від суспільства, залежить, щоб молода жінка не приносила себе в жертву.

Дуже співчуваю цій незнайомій маленькій сім'ї, бо й сам зазнав лиха за своє життя. Правда, мені не доводилось голодувати, бо жили (а нас було п'ятеро дітей) з мамою в селі, мали таке-сяке господарство, город. Я вже дорослий, але думками і серцем завжди з мамою. В моєї неодруженої сестри також народився хлопчик. Я певний, він виросте людиною, бо щастя не в грошах, а в людській душі, а вона в сестри дуже багата. Звичайно, Тамара може заперечити: що з того, що душа моя добра, а дитина все одно голодна і холодна? Не впадай у відчай. Добрі люди неодмінно допоможуть вам знайти вихід. Тільки залишайся такою, як є, назавжди.

Тепер кілька слів про себе. Я людина, звати Сашко, 29 років. Відбуваю покарання за скоєний злочин. Мені здається, відомостей цих вистачить, адже пропоную руку допомоги, а не руку і серце. Ніяких злих намірів не переслідую. Вважаю, немає тяжчого злочину, ніж шукати якусь вигоду в чужій біді. Тим більш, коли стосується це матері і дитини.

Сашко.

Коростень
Житомирської області.

«З ПОВАГОЮ ДО МАТЕРИНСТВА»

Вважаю, якщо молода жінка у важкий для неї час не розхлюпала материнської любові, не віддала своєї дитини на утримання держави, вона вже заслуговує похвали. (Бо скільки знаємо протилежних прикладів!). Якби всі матері так вболівали за своїх дітей, то не було б у нас стільки сиріт при живих батьках. Отож прошу вас, шановні люди, допоможіть Тамариній сім'ї. Головне, щоб змогла вона влаштуватися на підходящу роботу.

Вірю, ще буде в молодої жінки і подружнє щастя. Я прожила вже вік і багато чого бачила у житті, тому з повним правом висловлюю цю впевненість.

З повагою до Материнства і готовністю допомогти

Марія ШИМКІВ, колишня вчителька, нині пенсіонерка.

Тернопільська область.

* * *

Відгуки на тривожний лист Тамари З., вміщений в одному з перших випусків «Нашої родини», і конкретні пропозиції про допомогу надіслали до редакції киянин А. Савчук, А. Новак з Рівного, І. Бровко з Донбасу, Н. Дідора, з Прикарпаття та багато інших читачів. Дякуємо за щирі, небайдужі серця і повідомляємо, що всі листи, адресовані авторці листа «Як не померти з голоду?», переслані на її адресу.

БЕЗ МАМИ

Безмірно велике горе сім'ї Глібків. Померла мати. Семеро діточок лишилося без опіки, без ласки й турботи. (На фотографії, правда, їх четверо. Найстаршої на той час не було вдома, двоє — Іванко та Павлик — у школі).

Переступивши поріг, я мимоволі зойкнула. У кімнатах— суцільне безладдя. Задушливе від цигаркового диму повітря збивало з ніг. У першій кімнаті — батькова спальня, вона ж якоюсь мірою править і за кухню. В другій — за чорним покривалом, що замість дверей, бабуся з сімома внуками. Найстаршій Наталі шістнадцять, Іванко — в шостому класі, Павлик — у п'ятому, Олечка — в третьому, Леся — в другому, Оленці п'ять років, а наймолодшому, Володі, — рік і вісім місяців.

Живуть Глібки в комунальній квартирі від Брошнівського лісокомбінату. Ілля Іванович, батько багатодітної сім'ї, працює вантажником у відділі робітничого постачання. Його середній місячний заробіток 100 — 120 карбованців. Та низькі прибутки не стримують голову родини від пиятики. «Сварливий тато, але як не п'яний, то ми всі його дуже любимо», — по-дорослому каже Олечка.

Вигляд у діточок дуже нужденний. Бракує їм дбайливих материнських рук, нікому одежину попрати, голівки розчесати. Взяла цю важку ношу на себе сімдесятирічна баба Настя. Вона, незряча, глухувата, і є фактично головою сім'ї. У війну була вивезена на каторжні роботи до Німеччини. Повернулась з підірваним здоров'ям, із зіпсованим зором. Нелегкий тягар ліг і на тендітні плечі шістнадцятирічної Наталки. Ще сама, по суті, дитина, вже мусить відповідати за менших братиків і сестричок. І все бігає до сусідок за порадою: як зварити, випрати, пошити. Найбільше клопотів з малим Володиком: бабусі важко зготувати йому кашу, налити у пляшечку. Як заплаче мале, то від безсилля пекучі сльози виступають і в неї. У старенької замість очей вже тільки мокрі рани, які нестерпно болять від холодного повітря. Тому й одягає пов'язку, щоб приховати ту муку свою. А невинні погляди братиків і сестричок з надією звернені до Наталі.

Було б несправедливим закинути комусь докір з приводу недостатньої матеріальної допомоги сім'ї. Жодна з організацій району не стоїть осторонь. А от батько, його відчуження через хронічне пияцтво, кидає нещасних у відчай. Як зарадити цій біді? Як вчинити, щоб ці кароокі дівчатка й хлопчики виросли неозлобленими, добрими? Можливо, слушною є пропозиція: під час канікул брати їх у свої сім'ї.

А я запропонувала бабусі хоча б найменшеньких віддати до дитячого будинку, там їх і одягнуть, і нагодують. «Дарма, що очима не бачу, я серцем відчуваю кожного з них», — заперечила старенька.

Мій погляд зупинився на обкуреній стіні, де з-під побитого скла журно проглядав образ Божої Матері. Покровительство якої так необхідне дітям із сім'ї Глібків.

Та й усім нам.

Ганна ШЛАПАК, кореспондент газети «Новини Підгір'я».
с. Луги
Рожнятівського району
Івано-Франківської області.

Фото Івана ПАРАДОВСЬКОГО.

— Тривожний лист —

ЗАГРОЖУЮТЬ... «ГОРИ»

Нашим сім'ям випала «висока честь» — бути піддослідними кроликами в експерименті, який проводять з нами «батьки» міста Кіровограда. Ми живемо на віддалі 50 метрів від рукотворних гір — відходів уранової сировини. Всіх інших людей уже три роки відселили від небезпечного «сусіда», а для нас не вистачає квартир. По всьому місту розібрали тротуари і дороги, насипані з цих відходів (дійшло, нарешті, що шкідливо!), проклали інші, а ми все чекаємо, коли згадають і про нас.

«Гори» тим часом ростуть. Пилюка летить така, що кватирку неможливо відчинити. Про сушіння пелюшок на «свіжому» повітрі і мови немає. Як загорнути в них дитя? Не раз зверталися до директора Інгульського рудоуправління М. Новака з проханням переселити нас у безпечне місце. Він киває на міськвиконком: мовляв, там виділяють житло. Можливо, комусь і виділяють, але не нам. Не поклали край експерименту і наші звертання до обласного відділу охорони здоров'я та народного депутата СРСР О. Малюти. Яке ж майбутнє чекає на наших дітей, якщо вже сьогодні ясно: сусідні «гори» небезпечні для їхнього життя.

К. ОНИЩУК, В. ШУНЕР, Л. СЕМЕНЮК.

Кіровоград.

ДИТЯ СКАЖЕ, ЯК ЗАВ'ЯЖЕ...

Зустрілися

— Мамо, ти де народилася? — запитує Петрик.
— У Карпатах...
— А татко?
— На Донеччині...
— А я?
— В Одесі...
— Як добре, що ми зустрілися!

Хочу бачити ангела

— Лесику, — звертається батько до маленького сина. — Сьогодні вночі ангел приніс тобі сестричку. Хочеш її бачити?
— Ні, — відповідає Лесик. — Хочу бачити ангела...

Така каша

— Якщо не будеш їсти кашу, — каже мама маленькому Петрикові, — я покличу Бабу Ягу.
— Думаєш, Баба Яга буде їсти твою кашу?— дивується синок.

Більший за татка

Маленька Галя вперше побувала у зоопарку і розповідає мамі:
— Знаєш, яких там тварин тільки немає! Мавпи, пінгвіни, тигри, віслюки і один слон, повіриш, більший за нашого татка!

Рідні брати

Два хлоп'яки б'ються на вулиці. Бабуся, яка проходила мимо, каже їм:
— Ой, діти, діти... Хіба не знаєте, що навіть ворога треба любити?
— Ворога, можливо, і треба, — відповідає один з хлоп'ят. — А ми — рідні брати!

Одного чудового дня...

— Татку, сьогодні чудовий день?
— Так... Але чому ти, Петрику, постійно мене про це запитуєш?
— Тому, що вчителька сказала: одного чудового дня вона від мене зійде з розуму.

Батьки

— Що робить твій татко? — запитує Петрик сусідського Мишка.
— Машини... Він — слюсар. А твій?
— А мій — що мама накаже...

Бабуня — артистка

— Бабуню, ти — артистка? — запитує онука Оксанка.
— Ні... Звідки тобі таке спало на думку?
— А чому ж татко говорить, що як тільки ти приходиш до нас, так і влаштовуєш різні сцени?

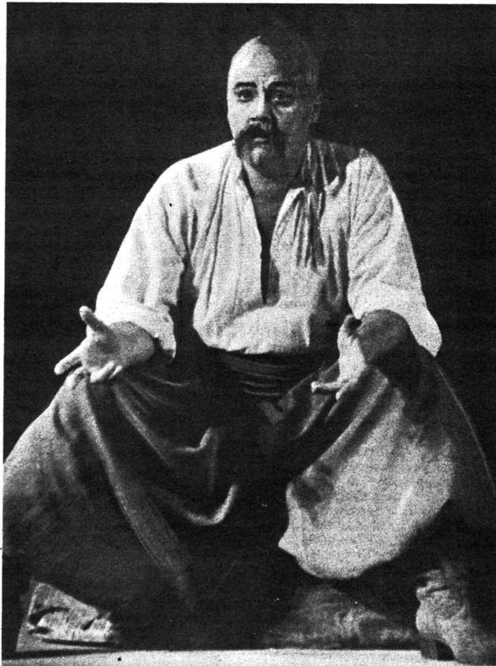
У тісному колі

— Татку, — каже Петрик, — завтра в школі будуть батьківські збори, але в тісному колі...
— Як це?
— Тільки ти та вчителька...

Друг

Петрик привів свого шкільного товариша додому.
— Мамо, це Мишко...
— Який?
— Той, що вчиться ще гірше, ніж я...

ЧОМУ СПОРОЖНІЛИ ТЕАТРИ?

МАБУТЬ, немає потреби переконувати читача, що оперне мистецтво визначає обличчя нації і насамперед її духовну силу. Чи не тому у Відні, Лондоні чи Нью-Йорку можна побачити таку звичну для нашого суспільства чергу хіба що біля кас оперних театрів.

— Я нікого не здивую, коли скажу, що був у Нью-Йорку і потрапив у «Метрополітен-оперу». Як нікого не здивую і тим, що в Мілані не міг роздобути квитка у знамениту «Ла Скалу».

За квиток у «Метрополітен-оперу» я заплатив п'ятдесят доларів і не побачив у залі жодного вільного місця. А коли через день у тій же Америці я пішов, вибачайте, у порнотеатр, то був там по суті одиноким глядачем. І мені, повірте, було соромно.

Саме з цього конкретного факту, з цього протиставлення розпочав свій виступ відомий письменник Роман Іваничук на засіданні Комісії з питань культури і духовного відродження Верховної Ради УРСР, де йшла мова про стан оперного мистецтва нашої республіки.

Це там, у «загниваючому світі», як ми ще донедавна без жодної тіні докору власному сумлінню називали буржуазне суспільство. А що у нас? А у нас, як це не прикро, все навпаки. Спектаклі в оперних театрах ідуть при напівпорожніх залах, хоча вхідний квиток на них коштує якусь «троячку», зате черги шикуються у різні відеосалони чи за друкованою продукцією, всуціль «начиненою» так званою «порнухою». І цьому не треба дивуватися, не здіймати ґвалту — мовляв, он до чого довела ця «демократія»! Ми сьогодні пожинаємо колючі і гіркі плоди відчуження радянської людини від справжньої культури. Вихована на ідеологічних сурогатах, на духовному примітиві, вона просто не сприймає, не вловлює — і що найстрашніше — не розуміє тонкого, манливого, п'янкого «запаху» справжніх мистецьких цінностей. Як цілком резонно зауважив на вже згаданому засіданні головний редактор репертуарно - редакційної колегії з музики Мінкультури УРСР Ігор Мамчур, антагонізм між музикою масових й академічних жанрів досяг критичної межі. У кількох поколінь зміщене або зовсім втрачене саме розуміння музично-естетичних цінностей. Власне, з кожним роком ми втрачаємо — і це страшно! — музичну історичну пам'ять.

ПЕРЕГЛЯНЬТЕ сьогоднішні афіші оперних театрів республіки. Чи багато знайдете там постановок за творами українських композиторів? По суті, «Наталка Полтавка» і «Тарас Бульба» М. Лисенка, «Запорожець за Дунаєм» О. Гулака-Артемовського, «Золотий обруч» Б. Лятошинського. Прикро, але факт: у Харківському оперному театрі, який названий ім'ям «батька української музики» Миколи Лисенка, майже не йдуть спектаклі за творами славетного композитора. А саме вони, очевидно, мали б стати своєрідною «візитною карткою» цього творчого колективу. Адже Микола Лисенко залишив нам більше десяти опер.

— Певна річ, не всі оперні твори, наявні в історії української музичної культури, відповідають сучасному мистецькому рівневі, — погоджується музикознавець Микола Гордійчук. — Але чому б нам не скористатися добрим досвідом минулого. Пригадаймо, саме в 30-х роках українським урядом була створена спеціальна комісія, яка займалася репертуаром для оперних театрів і орієнтувала театральні колективи переважно на творчу спадщину. Саме завдяки цій комісії, до якої входили Ревуцький, Лятошинський, Верьовський, Рильський, Бажан та інші видатні митці, отримав суспільне життя вже згаданий твір «Тарас Бульба».

Безперечно, цьому передувала велика й копітка робота, але нині цю оперу сприймають за кордоном як одне з великих явищ світової музичної культури. І це, зокрема, підтвердили схвальні відгуки критики після виступів Київської опери в Загребі і Вісбадені.

— Скільки себе пам'ятаю, — сказав Ігор Мамчур, — проблема українського національного репертуару, тобто проблема неповторності, своєрідності, власне престижу нашої нації, завжди стояла гостро. Так, у нас небагато сучасних українських опер. Не всі вони сягають світових стандартів, не всі позначені високою художньою якістю. Але для чого тоді працювати сучасним композиторам, для кого вони мають писати свої твори, коли їх не беруть для постановки?

Розумію, що тут І. Мамчуру, як і кожному, можуть заперечити: а що брати, коли немає сучасного українського Верді або Пуччіні? Можливо, і так, але усі оперні твори українських композиторів огульно відкидати — це впадати в іншу крайність. Та й, зрештою, як може розвиватися національне оперне мистецтво, коли воно не має виходу на сцену, коли його не чує слухач. І, нарешті, сам творчий процес не може складатись із самих тріумфів і злетів. Є в ньому і пересічні речі, і тільки вряди-годи з'являються художні перли в найвищому розумінні цього слова. І тільки безперервна хвиля творчих пошуків може винести на гребінь отой діамант, який вразить нас своєю самобутністю, вишуканістю й довершеністю.

Думаю, все зводити до художньої кволості сучасних музичних творів — то поверховий і, даруйте, примітивний погляд на проблему. Треба дивитися глибше. А коли це зробимо, то зрозуміємо: нерідко все залежить від рівня національної свідомості людей, які працюють у наших театрах.

— Дуже прикро спостерігати, як деякі провідні виконавці відмовляються від української мови, від участі в спектаклях, де партії треба співати українською мовою,— це слова головного режисера Київської опери Дмитра Гнатюка.— Скажіть, чому ми не бачимо багатьох артистів, які визначають обличчя цього творчого колективу, у виставі «Золотий обруч», що не так давно з'явилась в афіші шевченківців? Бо вони, за словами диригента цього ж театру Романа Дорожівського, просто бойкотували цю постановку — їм, бачте, не сподобалось лібретто, написане українською мовою. І очевидно, треба прислухатись до думки композитора Віталія Кирейка, який запропонував: «Давайте подумаємо над тим, щоб музичні режисери, хормейстери і балетмейстери виховувались не в сусідніх «братніх землях», а на Україні. Бо ті люди, можливо, і талановиті, але не знають ні нашої мови, ні нашої культури». І далі композитор згадав такий анекдотичний факт: коли він написав балет «Тіні забутих предків», то один з режисерів - постановників, який, до речі, працював на Україні, при знайомстві з композитором прийняв його за... Михайла Коцюбинського. То справді смішно, але ще більше — гірко. Бо хіба таким людям, далеким від української національної культури, болять її проблеми?

А мовний статус оперних театрів республіки! То зрозуміло, коли мовою оригіналу співають свої партії артисти, зайняті в операх «Євгеній Онєгін» чи «Хованщина», їх, мабуть, в даному разі не треба перекладати. Але коли російською мовою виконуються «Ріголетто» або «Трубадур» — то ганьба для України, яка проголосила свій державний суверенітет. Бо подібним чином зневажаємо не тільки рідну мову, але й самих себе.

Та й для закордонних гастролей треба брати постановки, які репрезентують українську національну культуру, чого також поки що не бачимо. Ось і зовсім недавно Київський оперний возив дві вистави у Швейцарію й Францію, але жодної української. «А що ми можемо зробити, — безпомічно розводять руками у Мінкультури УРСР. — То все залежить від імпресаріо. Що вони відбирають, те й веземо». Справді, закордонні імпресаріо, так би мовити, самі замовляють музику.

Але свого часу покійний сьогодні Степан Турчак відмовився взагалі їхати у Вісбаден, коли йому не дозволяли там показати «Тараса Бульбу». І всі змушені були відступити, у тому числі й імпресаріо. Постановка киян буквально полонила німецьких шанувальників опери і принесла нашим землякам нечуваний успіх. А ми звично киваємо на імпресаріо і нічого не робимо, щоб світ бодай щось знав про українське національне оперне мистецтво.

— Я хотів би, — сказав на засіданні голова Комісії з питань культури і духовного відродження Лесь Танюк,— щоб ми розуміли цей наш гіркий біль, цю ознаку нашого гидкого й мерзенного провінціалізму. І вивести оперне мистецтво республіки на нові шляхи — це аж ніяк не означає «вдягнути» його в шаровари. Ми виступаємо проти культу стріхи і тріумфу червоних чобіт. Ми прекрасно розуміємо: якщо оперні театри республіки українською мовою гратимуть світову класику, то це буде найбільшим подарунком для нас. Але мусимо це робити на тому високому мистецькому рівні, що характерний для найкращих театрів світу.

А такі творчі сили у нас є. Я не знаю, з яким ще оркестром можна порівняти, скажімо, оркестр Київської опери...

І маємо це зробити. Українська суверенність повинна утверджуватися через високий дух, через високі поривання.

...Антагонізм між музикою масових й академічних жанрів досяг критичної межі. У кількох поколінь зміщене або зовсім втрачене саме розуміння музично-естетичних цінностей. Власне, з кожним роком ми втрачаємо — і це страшно! — музичну історичну пам'ять.

УЖЕ після засідання комісії на одному з поверхів столичного універмагу зустрівся поглядом з очима жінки, втомленої нескінченними чергами. Вона раділа, що нарешті зуміла придбати звичайні шкарпетки, яких у наших магазинах зі свічкою не знайдеш. І мені подумалось: до якого духовного зубожіння треба довести людину, яка радіє з того, що їй вдалося купити шкарпетки.

Ну, скажіть після цього: хіба їй до театру! Ось тому і порожніють партери і балкони, хоч у нашій республіці лише сім оперних театрів.

Он в Америці їх майже півтисячі, і квиток треба купувати заздалегідь, бо інакше на спектакль не потрапиш.

Але то в Америці. А в нас...

Хто останній в черзі за шкарпетками?

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

Якщо оперні театри республіки українською мовою гратимуть світову класику, то це буде найбільшим подарунком для нас. Але мусимо це робити на тому високому мистецькому рівні, що характерний для найкращих театрів світу.

На знімку: сцена з вистави академічного театру опери і балету УРСР імені Т. Г. Шевченка «Запорожець за Дунаєм». Партію Петра Карася виконує заслужений артист УРСР Микола Шопша.

Фото Леоніда Найдюка.

СПАРТАКІВСЬКІ ЗАЛИЦЯННЯ...

Футбол

Донецький «Шахтар» завжди користувався популярністю у всієї республіки. У багатьох її куточках ця команда має щирих прихильників. Тому не втримався від спокуси поговорити з головним тренером донеччан Валерієм Яремченком, у минулому багаторічним капітаном цього колективу.

— Ходять чутки, що «Шахтареві» руку фінансової допомоги подало кілька гірняцьких колективів. Розкажіть про все це детальніше...

— Коли почалися страйки, від нас відмовилися геть усі наші друзі в Донецьку. Припинилася фінансова допомога, законсервували будівництво нашої бази. І от допомога прийшла з міста Селидове, що в 40 кілометрах від обласного центру. Кілька колективів місцевих шахт вирішили не допустити розвалу спортивного колективу. Вони перерахували нам 100 тисяч карбованців, придбали тисячу абонементів на стадіон. Я зустрічався з керівниками міської влади Селидового, і було складено велику програму співдружності. Ми, в свою чергу, організуємо філіал нашої ДЮСШ у Селидовому. Забезпечимо школу інвентарем, формою, тренерськими кадрами.

— Стало відомо, що ваш півзахисник Андрій Канчельскіс поїхав на оглядини до Англії. Якщо не секрет, то до якого клубу? І взагалі, який механізм оцих відносин?

— Насамперед повідомлю, що Андрій після короткочасного перебування в клубі «Манчестер Юнайтед» уже повернувся додому. Маю інформацію, що ним залишилися задоволені. Скоріше всього після нинішнього сезону Канчельскіс підпише контракт із цим всесвітньовідомим клубом. Щоправда, попереду офіційна зустріч нашого керівництва з господарями «Манчестер Юнайтед». А поки Андрій уклав попередню угоду.

Він став гравцем основного складу збірної Радянського Союзу. І після цього до нього підвищену увагу почали виявляти кілька московських команд. Особливою активністю відзначається «Спартак». Отож, після цього й виникла ідея контракту з манчестерцями. Така інформація, гадаю, остудить надмірно гарячі голови столичних покупців...

— Тепер давайте поговоримо про чемпіонат країни, який тільки-но стартував. Що можете сказати про перші матчі? Як підготувався до турніру ваш колектив?

— Були й несподіванки. Хоча до них ніяк не віднощу перемогу дебютанта вищої ліги запорізького «Металурга» над «Спартаком» — 2:1. Психологічна перевага була на боці запоріжців. Вони виступали вдома і мали гарячу підтримку болільників. Мені довелося подивитись чимало матчів за участю «Металурга» під час передсезонного періоду. Майже всі він виграв, показавши досить пристойний футбол. Команду із Запоріжжя жартома навіть назвали чемпіоном Південного узбережжя.

І ми підготувалися до першості, начебто, добре. Старанимемося виступити стабільно. А от про інші клуби мені говорити щось конкретне важко. Їх я не бачив. А звіти в газетах принципово не читаю, бо не вірю їм...

— Чи зможе «Шахтар» уже найближчим часом, окрім Канчельскіса, ще когось делегувати до збірної країни?

— Якби в нас було кілька гравців рівня збірної, то ми неодмінно претендували б на призове місце. Але готувати висококласних майстрів — це наше завдання.

— Пригадується, що торік влітку на одному із засідань республіканської федерації, на якому мова йшла про майбутнє українського футболу, про організацію і проведення національного чемпіонату України, ви не підтримали тих ідей. Чи змінилася ваша позиція?

— Ні, як і тоді, вважаю, що проведення українського чемпіонату стане можливим лише за умови включення нашої федерації до ФІФА та УЄФА. Коли це станеться — сьогодні сказати не зможе, гадаю, ніхто. Тому розривати відносини з іншими регіонами, виходити зі складу Федерації футболу СРСР вважаю недоцільним...

Що ж, як кажуть, кожен має право на власну позицію. У Валерія Яремченка вона така, у тренерів київського «Динамо» та ще багатьох клубів республіки — інша. Хто ж правий? Усіх розсудить час...

Навіяла ця розмова й тривожну думку. Таким собі лисом, який знайшов дірку в курнику, почувається московський «Спартак». Він занадився переманювати гравців з України. З Юраном у червоно-білих нічого не вийшло. Невдалою, як бачимо, виявилася спартаківська атака й на Канчельскіса. Але чи зупиниться на цьому «народний» клуб?..

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Хокей — ВОРОТАР

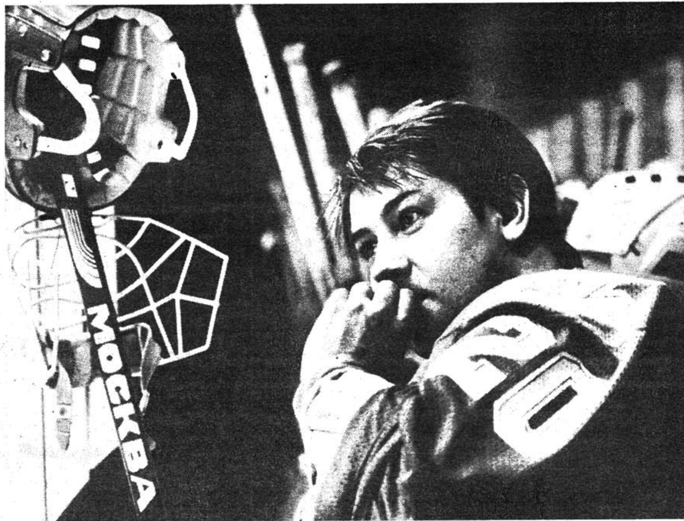
Майстер спорту міжнародного класу Віталій Самойлов з київського «Сокола» сьогодні чи не найдосвідченіший воротар у радянському хокеї. Коли виступав за ризьке «Динамо», став олімпійським чемпіоном (у складі збірної СРСР) у Калгарі. Невдовзі переїхав до Києва.

Кілька сезонів Самойлов надійно захищає ворота найсильнішого клубу України, користується великою повагою серед колег і болільників. До свого олімпійського титулу він додав ще один — переможця Ігор доброї волі в місті Сіетлі (США).

Останнім часом хтось розпустив чутки, що, мовляв, Самойлов збирається розпрощатися з Києвом і податися шукатиліпшої долі за кордон.

— Усе це вигадки, — сказав воротар. — Із «Соколом» розлучатися не збираюся. До того ж, у мене з цим клубом підписано контракт до 1992 року...

Віктор ГЕНЧУК.
Фото Миколи БОЧКА.

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

Стрибки у воду. Киянин Валерій Стаценко став переможцем у стрибках з триметрового трампліна на традиційному матчі команд США, КНР, ФРН та СРСР у басейні спорткомплексу «Олімпійський» у Москві.

Баскетбол. Двох поразок поспіль зазнав київський «Будівельник». У Таллінні наші земляки поступилися «Калеву» — 82:83, а в Ленінграді — «Спартаку» — 103:113.

Скільки коштує фанат?

Футбольні фанати, які «мають звичку» з'ясовувати стосунки з арбітрами або гравцями просто на полі, коштуватимуть клубу до 150 тисяч доларів штрафу. Київський Республіканський стадіон, до речі, єдиний у країні, вирішив уберегти себе і футболістів-динамівців від таких сумних наслідків. Віднині трибуни від місця змагань відділяє металева решітка.

— Ми зробили це відповідно до вимог УЄФА, — сказав кореспондентові Укрінформу директор споруди Сергій Демидов. — Ліпше заздалегідь застрахуватися від неприємностей. Всім пам'ятний прикрий інцидент, який стався торік у Дніпропетровську. Тоді під час матчу «Дніпра» з «Бенфікою» на поле вискочив підігрітий алкоголем «любитель» футболу. Дніпропетровцям це хуліганство обійшлося в 20 тисяч швейцарських франків...

Директор київського стотисячника розповів також, що треба було вибирати з трьох варіантів: решітки, рову з водою або кордонів міліції. Зупинилися на металевій огорожі, висота якої має бути не нижче 220 сантиметрів.

— Ми зробили її спеціально до матчу динамівців Києва з іспанською «Барселоною», — пояснив С. Демидов. — Але, зрозуміло, цей поки незвичний для нас атрибут надовго змінить обличчя стадіону.

Нова назва федерації

У Федерації класичної боротьби СРСР віднедавна нова назва, яка прийнята Міжнародним олімпійським комітетом в багатьох країнах, — Федерація греко-римської боротьби. Так вирішили учасники проведеної в Москві звітно-виборчої конференції. Головою федерації вперше обрано олімпійського чемпіона і триразового чемпіона світу Анатолія Колесова. Його заступники — кандидат педагогічних наук Олександр Новиков з Москви, спортивний журналіст з Києва Ян Димов і суддя міжнародної категорії Степан Казарян з Єревана.

Основні змагання передолімпійського сезону, в яких радянські борці візьмуть участь: чемпіонат Європи в німецькому місті Ашаффенбургу (26—28 квітня), товариські турніри зі спортсменами США в травні, чемпіонат світу в болгарському місті Варна (вересень) і розіграш Кубка світу в кінці року. Головний «внутрішній» старт сезону — чемпіонат країни в програмі літньої Спартакіади народів СРСР. Зустрічі відбудуться 6—9 червня в Запоріжжі.

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:
Головний редактор — 446-92-11
Заступники головного редактора — 446-70-42, 446-91-16, 446-91-37, 446-91-96.
Відповідальний секретар — 446-72-63.
Завідуючий коректурою — 446-60-22.
Відділи: міжнародний — 446-91-20, листів — 441-88-28, економіки — 441-88-07, аграрний — 441-86-18, парламентський — 441-84-52, 441-85-64, охорони здоров'я — 441-88-06, соціальних питань — 441-88-55, екології — 441-88-58, культури — 441-86-44, спорту — 441-88-08, інформаційний — 446-61-13, історії України — 448-88-62, військових питань — 441-88-52, реклами — 441-89-44.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:
Заступник головного редактора — Леонід Самойленко.
Чергові редактори — Яків Гальченко, Ігор Грушко.
Автори макета — Анатолій Мироничев, Леонід Підлужний.
Випусковий — Леонід Клюско.
Оформлення — Володимир Кисельов.
Коректори: Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Людмила Нєсєна, Антоніна Сильверстова, Любов Станачич, Людмила Терещук.
Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Марія Солодюк, Ольга Яценко, Анатолій Артеменко, Сергій Скаженюк.
Лінотипісти — Віктор Процун, Раїса Гринюк.
* * *
Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна», 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Індекс 60955.
Тираж 166.300.
Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.
Зам. 03150551.